

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Aleš Vašíček

**Postavení a odkazy obrazové agentury Magnum Photos
v současné novinářské fotografii**

Bakalářská práce

Praha 2008

Autor práce: **Aleš Vašíček**

Vedoucí práce: **PhDr. Alena Lábová**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

VAŠÍČEK, Aleš. *Postavení a odkazy obrazové agentury Magnum Photos v současné novinářské fotografii*. Praha, 2008. 36 s. , 1 CD-ROM, Příloha: rozhovory, Obrazová příloha. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Alena Lábová.

Anotace

Bakalářská práce „Postavení a odkazy obrazové agentury Magnum Photos v současné novinářské fotografii“ pojednává o nejstarší obrazové agentuře Magnum Photos, která nedávno oslavila své 60. výročí. Na pozadí jejího historického vývoje se zabývá jejím vznikem, úlohou, kterou sehrála při formování moderní žurnalistické fotografie a také proměnami, jakými během svého působení prošla. Práce má také hodnotit současný stav Magna a roli, kterou hraje vůči současné generaci mladých fotoreportérů. Zároveň přibližuje vztah, jaký k této agentuře zauímají fotografové, kteří působí vně této agentury. V průběhu historického vývoje mapuje postavení Magna a jeho vymezení vůči ostatní fotografické produkci. Práce je založena na osobních rozhovorech autora s fotografickými osobnostmi, mj. také současným prezidentem Magna, Stuartem Franklinem a kromě českých, čerpá hlavně z cizojazyčných periodik a publikací. Práce se zmiňuje působení Čechů v agentuře Magnum a zabývá se i působením žen v této organizaci. Celkově se autor ve své práci snaží o objektivní pohled na tuto instituci. Na základě historického pozadí a aktuálních skutečností se zamýšlí nad její budoucností.

Klíčová slova

Magnum Photos, obrazová agentury, fotografie, historie, fotožurnalistika, fotografický dokument, válečná fotografie, Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, David Chim Seymour, George Rodger, fotograf

Keywords

Magnum Photos, Photo-agency , Photography, History, Photojournalism, Photo-documentary, War Photography, Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, David Chim Seymour, George Rodger, Photographer.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 68 741 znaků s mezerami, tj. 38 normostran.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne

Aleš Vašíček

Poděkování

Chtěl bych upřímně poděkovat paní doktorce Aleně Lábové za velmi obětavou a trpělivou pomoc, a to nejen při psaní této práce. Patří mezi ten druh lidí, kteří nás motivují, abychom se snažili být lepším člověkem.

Obsah

Úvod	7
1. Definice fotografické agentury	9
2. Zakládající členové Magnum Photos	10
2.1 Robert Capa	10
2.2 Henri Cartier-Bresson	12
2.3 David „Chim“ Seymour	13
2.4 George Rodger	15
3. Magnum Photos – počátky	16
4. Magnum Photos – v centru dění	19
5. Magnum Photos vs. ostatní fotografická produkce	23
6. Magnum Photos a čeští fotografové	28
7. Magnum Photos, noví členové a vliv modernity	31
7.1 Magnum In Motion	35
7.2 Magnum Photos a ženy	37
Závěr	40
Resumé	44
Seznam příloh:	44
Přílohy	45
Příloha č. 1 - Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos	45
Příloha č. 2 - Rozhovor s Patrickem Chauvelem	47
Příloha č. 3 - Rozhovor s paní Markétou Luskačovou	50
Příloha č. 4 - Rozhovor s Jindřichem Štreitem	53
Příloha č. 5 - Obrazová příloha, fotografie	58
Použitá literatura a zdroje	62

Úvod

V současné době slaví světová žurnalistická fotografie jedno významné jubileum. Je jím šedesátileté výročí založení legendární fotografické agentury Magnum Photos (dále jen Magnum). Fotografie, ač jejímu vynálezu bylo v roce 1947 již přes sto let, měla v druhé polovině 20. století teprve sehrát svoji historickou úlohu v oblasti žurnalistiky. Vznik Magna byl skutečným mezníkem nikoli jen proto, že dokázal spojit vůdčí osobnosti tehdejší fotožurnalistiky, ale velmi důležitým faktorem byla i doba, kdy se tak stalo. Doba, kdy sotva utichly poslední výstřely druhé světové války, přinesla nový fotografický pohled na svět. Pohled, který zatím nepocítil mediální sílu televize, však zároveň již měl zkušenost dvou světových válek a nyní hleděl s nadějí do jasnější budoucnosti. Fotografický obraz byl nejrychlejší a nejpůsobivější platformou žurnalistického sdělení. Technologický vývoj, bezesporu urychlený válkou, přinesl nové fotografické materiály a dokonalejší fotografické přístroje. Však teprve spojení nového fotografického vidění, které spatřovalo podstatu informace v emotivním a výtvarném aspektu fotografického obrazu bez vytržení z kontextu, s technologickým potenciálem, vytvořilo úrodnou půdu organizaci, jež se prakticky přes noc stala synonymem kvality, a co více, vlastního, neovlivněného pohledu na libovolnou oblast našeho světa.

Předmětem této práce je především zhodnocení přínosu Magna světové fotožurnalistice, a to na pozadí historických souvislostí. Práce si též klade za cíl analyzovat příčiny úspěchu agentury Magnum a na základě rozhorů autora této práce s osobnostmi naší a světové fotožurnalistiky, včetně současného prezidenta agentury Magnum - Stuarda Franklina, popsat tendence jejího příštího vývoje.

Při shánění podkladů pro tuto práci jsem preferoval osobní rozhovory s pokud možno co největším počtem kompetentních lidí, kteří stojí na obou stranách. Tedy jsou jak členy agentury Magnum, tak pracují mimo ni. A to buď pro jinou fotografickou agenturu, a nebo zcela samostatně. Vynaložil jsem nemalé úsilí, abych některé rozhovory dostal. Kvůli zprostředkování interview s panem Stuartem Franklinem jsem dokonce osobně navštívil centrálu Magna v Paříži. Někteří oslovení členové Magna na

mé prosby o rozhovor vůbec nereagovali, nebo mi nejprve rozhovor v písemné formě přislíbili, ale později na mé otázky odpověděli pouhým „No comment about Magnum“¹.

Tato práce se proto zabývá agenturou Magnum z pohledu současné žurnalistické fotografie, kde stojí na jedné straně legendární uskupení dokumentárních fotografů s převážně uměleckým pohledem na svoji práci a na straně druhé komerční konkurence, která v drtivé přesile nasycuje mediální trh obrazy stejných událostí. Jak vypadá dnešní postavení agentury Magnum na poli žurnalistické fotografie a jaká bude její budoucnost, jsou tedy velmi složité otázky. Jejich poodhalení je nemožné bez historických souvislostí, jež tvoří základní stavební prvek aury výjimečnosti, s jakou Magnum vstoupila do nového tisíciletí.

Byl jsem si vědom, že je velmi důležité, abych ve své práci využil aktuální informace a názory. V konfrontaci s dlouhou dobou vývoje, saturevanou důležitými událostmi, tak vytvářejí vyvážený pohled na celou problematiku. Předmětem zájmu této práce je popsání okamžiku, do kterého Magnum dospěla v den svého šedesátiletého výročí. Takto dlouhá doba vývoje vůbec první fotografické agentury světa s sebou v současnosti přirozeně přináší jistý generační názorový konflikt. Tento střet je převážně na poli technologické, estetického a ideového. Za dobu existence se poměrně dramaticky změnila nejen technologie výroby a distribuce žurnalistické fotografie, ale i vnímání jejích autorů i diváků. Čtenář a divák 21. století, žijící v době „přímého přenosu“, v době internetových deníků apod., je velmi odlišný od kupříkladu čtenáře časopisu Life v 60. letech minulého století. Nejen, že vyžaduje naprosto aktuální informace, on tyto informace hodnotí podle jiného estetického a etického klíče a má k nim mnohem širší přístup.

Předmětem této práce je právě analýza příčiny tohoto rozporu s přihlédnutím na celkové přispění agentury Magnum k současné podobě novinářské fotografie, resp. ke vnímání fotografického dokumentu obecně.

¹ Antoine D'Agata

1. Definice fotografické agentury

Encyklopedie praktické žurnalistiky definuje fotografickou agenturu takto:

- *specializovaná agentura zaměřená výhradně na pořizování, prodej a archivaci fotografické dokumentace všech důležitých událostí lidské společnosti. Fotografické agentury mohou být zaměřeny na poskytování aktuálního fotografického servisu pro denní tisk nebo a fotografické projekty prezentující závažná společenská témata, určená pro časopisy a knižní publikace. Fotografické agentury jsou dnes většinou soukromé, jejich vlastníky mohou být sami fotografové.*

Historicky první soukromou fotografickou agenturou je Magnum Photos, založená v roce 1947 Henri Cartierem-Bressonem, Robertem Capou a Georgem Rodgerem na ochranu tvůrčí a publikační nezávislosti fotografů. Dnes je nejprestižnější a díky více než milionu kvalitních negativů v archivu i nejvlivnější fotografickou agenturou. Provozují a financují ji sami členové, kteří mají absolutní tvůrčí volnost, sami vyhledávají témata a určují, jak je zpracují. Negativy jsou vlastnictvím fotografů, agentura dohlíží na jejich mediální využití. (...) ²

² OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha : Libri, 1999. str. 16. ISBN 80-85983-76-1.

2. Zakládající členové Magnum Photos

Když bylo v úvodu zmíněno, že se agentura Magnum Photos stala „téměř přes noc synonymem kvality“, je nyní na místě toto lehce nadnesené sdělení upřesnit. Fotograf a pozdější člen Magna Abbas v rozhovoru s Barbarou Huckovou zmiňuje následující:

„Magnum sice prestiž má, ale to je důležitá nálepka. Jako máte označení kvality výrobku. Ale když už jsem pracoval předtím, tak už v časopise a novinách věděli, kdo to Abbas je. Já už jsem svou nálepku měl. (...)“³

Stejně tak fotoreportéři, kteří měli stát u založení agentury Magnum, již „svoji nálepku“ měli dávno před tím. Byli to zkušení veteráni druhé světové války, muži, pro které byla žurnalistická fotografie posláním. Svojí dravostí a touhou pro zachycení pravdy na filmový pás se odlišovali od svých konkurentů. Když podrobně rozebereme životní osudy těchto fotografů, bude zřejmé, jak výjimeční muži to byli. Jejich výjimečnost nespočívala pouze v očividném fotografickém nadání. Kromě jejich neodolatelné touhy tvořit a dokumentovat to byl také jejich způsob života, kterým se odlišovali od průměru. Někteří byli také ovlivněni životem bez vlasti, o kterou je připravil nástup nacismu.

Zakládajícími členy agentury Magnum Photos byli:

Robert Capa (Američan narozený v Maďarsku)

Henri Cartier-Bresson (Francouz)

David Seymour (Američan narozený ve Varšavě)

George Rodger (Brit)

2.1 Robert Capa (1912 – 1954)

Maďarský rodák, syn budapešťského krejčího s původním jménem Andre Friedmann odchází v roce 1930 do Německa studovat politické vědy.⁴ K jeho odchodu z rodné

³ HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 46-52. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

⁴HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 14. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >. Zdroj: FÁROVÁ, Anna. *Robert Capa*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1973. 11 s. ISBN 01-520-73. - uvádí jako předmět zamýšlených studií v Berlíně sociologii a žurnalistiku.

země přispívá mj. antisemitský režim admirála Horthyho, uprostřed něhož není pro mladého, levicově orientovaného gymnazistu místo.

V Berlíně mu záhy docházejí peníze, a tak se nechává zaměstnat jako fotografický laborant v agentuře Dephot.⁵ Jejich editor Simon Guttman ho zasvěcuje do základů fotožurnalistiky. Z této doby je známá jeho unikátní série záběrů Leona Trotského. V roce 1933 utíká spolu se svojí polskou přítelkyní Gerdou Taro (1913 – 1937) z Berlína před nastupujícím nacismem do Paříže. A právě zde se mezi léty 1933 a 1935 začíná psát historie legendy světové fotožurnalistiky – Roberta Capy.

Původní nápad, který pravděpodobně vymyslela právě Taro, měl vytvořit fiktivní postavu slavného amerického fotografa Capy, jemuž je Taro sekretářkou a Friedmann asistentem. Důvodem této lsi byla snaha získat od klientů (mj. francouzského časopisu Vu)⁶ vyšší honorář, který by neznámý fotograf jménem Friedmann nikdy nedostal. Pravou totožnost slavného Capy se prozradila až na podzim roku 1935. André fotografuje zasedání Společnosti národů v Ženevě a v náhlé bitce mezi novináři a řečníkem jako jediný vyfotografuje snímek z bezprostřední blízkosti. Celé události je očitým svědkem vydavatel francouzských obrazových časopisů Lucien Vogel. Totožnost slavného amerického fotografa je prozrazena.

Je to právě Lucien Vogel, jehož prostřednictvím se o rok později, v roce 1936, Capa a Taro poprvé dostávají do válečného konfliktu. Vypukla občanská válka ve Španělsku. Právě v tomto prvním Capově konfliktu se pomyslně naplní osud obou partnerů. V bitvě o Brunete umírá v roce 1937 pod pásy tanku Capova přítelkyně Gerda Taro a Robert Capa se uvede do kapitol světové fotografie jako nejslavnější válečný fotoreportér. Vzniká pravděpodobně nejznámější válečná fotografie „Padající republikán“, jejíž autentičnost bude předmětem diskuze ještě i koncem druhé poloviny 20. století. Pochyby nakonec v roce 2002 vyvrátí až autor Capova životopisu Richard Whelan.⁷

⁵ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 14. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >. Zdroj: FÁROVÁ, Anna. *Robert Capa*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1973. 11 s. ISBN 01-520-73 - uvádí jako berlínského zaměstnavatele Roberta Capy „Ullsteinův podnik, srtužující několik obrázkových časopisů“.

⁶ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 14. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

⁷ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 15. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

Capa nachází své místo na všech světových frontách. Fotografuje celou druhou světovou válku. Se spojeneckými vojsky prochází všechna důležitá bojiště, včetně vylodění v Normandii 6. dubna 1944, ze kterého se nešťastnou náhodou zachoval jen zlomek záběrů, které Capa vyfotografoval s extrémním nasazením života.

Po zdokumentování bouřlivého vzniku státu Izrael v roce 1948 fotografuje Capa klidnější, neválečné náměty, avšak v roce 1954 opět odjíždí na frontu. Cílem je francouzská Indočína. Život jednoho z největších válečných fotografů zde v jeden květnový podvečer ukončí protipěchotní mina nedaleko města Nam Dinh.

2.2 Henri Cartier-Bresson (1908-2004)

Kdybychom měli vybrat jediného muže, který by mohl být duchovním otcem Magna, s největší pravděpodobností bychom zvolili právě Cartier-Bressona. Tento muž, který od roku 1932 fotografuje fotoaparátem zn. Leica, je též velkým teoretikem fotografie. Je držitelem mnoha ocenění, vydal desítky fotografických publikací a spolu s režisérem Jeanem Renoirem se účastnil i natáčení několika filmů. O fotografování mj. říká, že je to „dání hlavy, oka a srdce na jednu osu.“⁸

Dětství Cartier-Bressona je situováno do bohaté francouzské rodiny textilního průmyslníka. Jak sám H.C.B. rád připomínal, byl potomkem Charlotty Cordayové, ženy, která spáchala atentát na jednoho z představitelů Francouzské revoluce – Jean-Paula Marata.⁹

Mladý Henri se zabývá malířstvím se zvláštní zálibou v surrealismu. Na univerzitě v Cambridge studuje anglické umění a literaturu. Později, v roce 1932 cestuje do Pobřeží slonoviny, kde poznává divočinu a zabývá se mj. i lovem. Podle některých zmínek má tato jeho lovecká epizoda vliv na jeho pozdější zaujetí reportážní fotografií.

Sám Cartier-Bresson později poznamenává: „*Zbožňuji fotografování. Je to jako lov. Někteří lovci jsou však vegetariáni – což je můj vztah k fotografii.*“⁹ To také i vysvětluje jeho nezáměr o vyvolávání a zvětšování vlastních fotografií.

⁸ *Foundation Henri Cartier-Bresson* [online]. 2003 [cit. 2008-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.henricartierbresson.org/hcb/HCB_bio35_39_en.htm>.

⁹ KIMMELMAN, Michael. Henri Cartier-Bresson, Artist Who Used Lens, Dies at 95. *The New York Times* [online]. 2004 [cit. 2004-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.nytimes.com/2004/08/04/arts/04CND-CARTIER.html?pagewanted=1&ei=5090&en=11443904bc0a721f&ex=1249358400&partner=rssuserland>>.

V roce 1940 vstupuje do armády a záhy se stává válečným zajatcem. Jako armádní důstojník má však nepsanou povinnost pokusit se o útěk, což se mu na třetí pokus zdaří. Nadále se pak angažuje ve francouzském odboji. V roce 1945 fotografuje osvobození Paříže, kde se již zařadí mezi fotografické profesionály.

Vzápětí po založení Magnum Photos odjíždí fotografovat do Asie. Zachytí poslední okamžiky indického duchovního vůdce Gándhího, je svědkem prvních měsíců Maoistické Číny a po třech letech se vrací, aby v roce 1952 vydal svoji první obrazovou publikaci *Images á la Sauvette* (s anglickým názvem: *The Decisive Moment*) - *Rozhodující okamžik*.¹⁰ V následujících letech fotografuje na různých místech světa, v Mexiku, Kanadě, USA, Japonsku a také v Sovětském svazu.

Na konci 60. let postupně začíná omezovat fotografování a věnuje se převážně malbě, i když ještě v bouřlivém roce 1968 fotografuje studentské demonstrace v Paříži. Po roce 1975 již téměř vůbec nefotografuje. Zemřel v Provence krátce před svými 96. narozeninami.

2.3 David „Chim“ Seymour (1911-1956)

„Pařížan z Montparnassu“, muž s inteligencí šachisty, vzhledem učitele matematiky, který aplikuje svoji ohromnou zvědavost a kulturu na celou řadu oborů.“¹¹ – takto vzpomíná na Seymoura jeho dlouholetý přítel Cartier-Bresson.

Ve skutečnosti se David Seymour narodil v tehdy ještě ruské Varšavě jako David Szymin. Právě z tohoto jeho původního jména vznikla o řadu let později přezdívka „Chim“. Když v roce 1914 vypukla první světová válka, odchází jeho rodina do ruského vnitrozemí. Jen o pár let později zde malý David prožívá vzplanutí Říjnové revoluce. Když se jeho rodina opět vrátí do Varšavy, jsou to zase dramatické první roky samostatného Polska, ve kterých Chim vyrůstá.

Pocházel ze zámožné rodiny nakladatele židovské literatury a když pochopil, že nemá dostatečný hudební sluch, aby se stal klavírním virtuózem, rozhodne se navázat na nakladatelskou tradici své rodiny. V roce 1931 absolvuje v Lipsku Akademii grafického

¹⁰ CARTIER-BRESSON, Henri: *Images á la Sauvette*. Verve, France. *Decisive Moment*. Simon and Schuster, USA. 1952

¹¹ *The Chim Portfolio : The Photos of David Seymour* [online]. [cit. 2008-04-26]. Dostupný z WWW: <http://www.davidseymour.com/chim_Cartier.html>.

umění a knihtisku a rozhodne se ještě prohloubit své znalosti a místo, aby se vrátil domů, odjíždí do Paříže, kde se zapisuje na Sorbonnu. Zde studuje fyziku a chemii.

Chimovi učarovala Paříž poloviny 30. let, která je centrem střetu uměleckých a intelektuálních osobností té doby. Tento příliv elity kulturního světa do Paříže je ovšem také způsoben politickým vývojem v sousedním Německu, kde se moci ujal Adolf Hitler. Spolu s důsledky světové hospodářské krize, která dopadla i na podnik jeho otce, se Chimova situace mění. Z bezstarostného studentského života se stává boj o živobytí. Spojuje svůj vztah k tištěnému slovu s nově nabytými znalostmi z fotografie a v roce 1933 začíná pracovat jako fotoreportér. Právě v této době se Chim v Paříži seznamuje s Robertem Capou a Henri Cartier-Bressonem.

Těžká válečná léta, která přijdou a na téměř deset let, rozesejí tyto tři muže na různá místa světa, jasně vyprofilují jejich fotografické zaměření. Jestliže ve španělské občanské válce fotografuje Capa vojáky v první linii, Chim fotografuje válečný život civilního obyvatelstva.

Na jaře 1939 opouští David Szymin Paříž a nastupuje dlouhou odyseu, jež ho zavede přes Mexiko do USA. Zde se z Davida Szymina stává David Seymour. Jakmile USA vstoupily v roce 1941 do války, hlásí se do armády a jako fotograf a překladatel projde s armádou generála Bradleyho bojišti západní Evropy.

Po válce se soustřeďuje na fotografování následků válečných hrůz a zejména na fotografování dětí. V rodném Polsku pátrá po osudu svých rodičů, kteří zahynuli v roce 1942. Později se v Paříži opět setkává se svými přáteli a společně zakládají Magnum Photos. Po tragické smrti Capy v roce 1954 se ujímá vedení agentury, než je sám zabit v Suezú dne 10. listopadu 1956.¹²

Chim, na kterého většina jeho blízkých přátel vzpomíná jako na citlivého, elegantního a uhlazeného člověka, je de facto celý život nucen prožít ve válce. Jeho sestra Eileen o svém bratrovi napsala:

„Když jsem ho v roce 1956 viděla naposledy, vypadal jako člověk předčasně zestárlý pod břemenem bouřlivých událostí jeho života, skleslý deziluzí z ideálů, pro které muži jeho generace obětovali své životy.“

¹² FRIEDBERGROVÁ, Judita. *David Seymour - Chim*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1966. s. 6-25, ISBN 01-507-66

2.4 George Rodger (1908-1995)

Brit, který se s Robertem Capou seznamuje na italské frontě, je oproti svým kolegům – zakladatelům Magna poněkud v pozadí událostí. Vedle energického Cappy, elegantního Seymoura a charismatického Cartier-Bressona se zdá být Rodger citlivý introvert, který popisuje fotografování jako „sledování divadelní hry, kterou již znáte srdcem“.¹³

Před druhou světovou válkou pracuje pro Britské obchodní námořnictvo. Jako by práce námořníka předurčila je budoucí, cestovatelský osud. Rodger na sebe upozornil svými fotografiemi z bombardovaného Londýna, které fotografuje ještě jako fotograf Black Star Agency. Najímá ho časopis Life a Rodger se stává válečným korespondentem, který v příštích několika letech zaznamenává události v západní Africe, Eritreji, boje v jižní Itálii a později dokumentuje i osvobození Francie, Belgie a Nizozemska.¹³

Zlom v jeho kariéře válečného zpravodaje nastává v dubnu 1945, kdy je jako první fotograf přítomen osvobození koncentračního tábora Bergen-Belsen. Tábor smrti, kde kromě tisíců dalších obětí zahynuly i Margot a Anna Franková, v něm zanechá tak otřesný zážitek, že se rozhodne skončit s dráhou válečného fotografa.

Jeho následná fotografická práce je věnována fotografii africké divočiny, domorodých zvyků, zvířat a obrazů života vzdálených končin planety. Na cestě, která trvá dva roky, procestuje z Cape Townu do Káhiry a po Blízkém Východě před 29 tisíci mil. Od této doby je profesně spojen také s americkým časopisem National Geographic.¹⁴

¹³ *Magnum Photos* [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.magnumphotos.com/Archive/C.aspx?VP=XSpecific_MAG.Biography_VPage&AID=2K7O3R13QH1N>.

¹⁴ *Magnum Photos* [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://agency.magnumphotos.com/about/founders>>.

3. Magnum Photos – počátky

První desetiletí po druhé světové válce by se dalo definovat jako „zlatý věk“ reportážní fotografie. Je to období, kdy je žurnalistická fotografie nejrychlejším médiem. Veškeré obrazové informace ze světa se k recipientům dostávají skrze stránky obrazových časopisů. Těm dominuje americký *Life* a *Look*, britský *Picture Post*, francouzský *Paris Match* a německý *Stern*. Televizní vysílání je zatím v úplných začátcích a jen málokdo si dokáže představit, že by mohl „objevovat“ poválečný svět jinak, než právě prostřednictvím fotografie.

Obchodní politika velkých obrazových periodik je však velmi striktní a vůči fotografům nevybírává. Je běžnou praxí, že si redakce časopisu vyhrazuje absolutní právo na vlastnictví negativů a následné publikování fotografií bez ohledu na počet opakovaných reprodukcí. Typickým příkladem je Capův snímek *Padající republikán*, který je mnohokrát reprodukován a za toto opakované zveřejnění již jeho autor nedostává žádný honorář.¹⁵ Je tedy víc než pochopitelné, že sám Capa již před druhou světovou válkou (v letech 1938 až 39), přemýšlí o založení instituce, která by tuto situaci obrátila ve prospěch fotografů.⁶

Po válce přichází chvíle, kdy se v Paříži schází Robert Capa, Henri Cartier-Bresson a George Rodger. Při společné diskuzi o vývoji fotoreportáže v průběhu válečných let se rozhodnou, že založí vlastní obrazovou agenturu. Se sobě vlastním furiantstvím navrhuje Capa název „Magnum“. Toto označení pro obří láhev šampaňského, které je mimochodem jeho oblíbeným nápojem, je, coby název nově vzniklé agentury, přijato i ostatními zakládajícími členy.

Jaké jsou však hlavní rysy agentury, kterou hodlají založit? Především je to absolutní volnost autora fotografie, co se týče dohledu nad jejím uveřejněním. Časopis nesmí fotografii nijak ořezat či jinak dodatečně upravovat. Není dovoleno měnit doprovodný autorův text a dokonce ani bez souhlasu pozměnit umístění fotografie v periodiku. Však pravděpodobně jednou z nejdůležitějších premis je fakt, že negativy zůstávají majetkem autora. Agentura je vlastněna svými členy. V budoucnu je pak přijetí nového člena stvrzeno předáním vlastních klíčů od sídla agentury.

¹⁵ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 17. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

Vůbec první setkání agentury Magnum Photos, iniciované Capou, se koná 17. dubna 1947 v restauraci Muzea moderního umění v New Yorku na 53. západní ulici. Přítomni jsou Robert Capa, David „Chim“ Seymour, William a Rita Vandivertovi a Maria Eisnerová. Cartier-Bresson je tou dobou v Kalifornii a George Rodger na Kypru. Oficiální datum vzniku Magna je však 22. května.¹⁶ Jeho pařížská centrála se nachází na adrese Rue de Pontoise, č.22¹⁷, později (1949) je však zmiňována adresa Rue du Faubourg Saint-Honoré, č. 125.¹⁸ Newyorská pobočka je na adrese bytu manželů Vandivertových (William Vandivert je úspěšný fotograf časopisu Life) v ulici 21. východní, č. 10 v Greenwich Village.⁸

Co se týče adresy, na které má sídlit pařížská centrála Magna, tak jde o byt paní Marie Eisnerové.¹⁹ Toto místo popisuje Inge Morathová, pozdější členka Magna, která přijíždí do v roce 1949 z Vídně do Paříže a v agentuře zprvu pracuje jako sekretářka:

„(...) Kancelář byla situována v bytě se jménem Maria Lehfeltdová. (Její manžel, Hans Lehfeltd, skvělý gynekolog, nám později všem léčil bolavá záda, vymknuté kotníky a podobné záležitosti.) Místo stále vypadalo jako byt s kuchyní, koupelnou a ložnicí. Pouze veliká vstupní hala měla oficiální ráz. Byl zde veliký a vysoký stůl, telefon na dlouhém kabelu (takže se s ním dalo chodit okolo), několik úložných skříní a gauč, na kterém jsem často spávala, když jsem byla bez peněz. (...)“²⁰

¹⁶ Zdroj: HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 13. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com > uvádí jako datum vzniku Magna 27. dubna 1947.

¹⁷ MAGNUM PHOTOS. *Magnum Photos, 60 years*. 1.vyd. Lyon : FOT, 2007. s. 3. ISBN: interní vydání agentury Magnum Photos

¹⁸ United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 5. ISBN 0-89381-085-1.

¹⁹ Zdroj: United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 6. ISBN 0-89381-085-1 zmiňuje (v roce 1949) tutíž osobu pod jménem Maria Lehfeltd.

²⁰ United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 6. ISBN 0-89381-085-1.

Právě majitelka tohoto bytu – Maria Eisnerová (Lehfeldtová), byla důležitou osobou už za dob příchodu Capy do Paříže. Byla spoluzakladatelem agentury Alliance, pro kterou Capa v předválečné Paříži pracoval.

Inge Morathová dále popisuje zaměstnance Magna těchto dnů:

„(...) Lidé, kteří pracovali v kanceláři Magna, byli různého věku a zaměření, ale všichni to byli nadšenci. Pan Ringard, Georges Ninaud a paní Presleová pracovali v archivu. Účetní byli starší, editoři byli různého stáří, ale hlavně si pamatují mnoho atraktivních mladých dívek. (...) Také tam bylo několik rešeršistů, hlavně Američanů, kteří se snažili vydělat si na svůj krátkodobý pobyt v Paříži. (...)“¹¹

Provize agentury je nastavena zhruba takto:

Agentura si bude brát 40 % výdělku, který zprostředkuje sama; 30 %, pokud se zakázkou přijde sám fotograf. 50 % honoráře připadne agentuře za každé další otištění fotografie. Capa odhaduje obrat za první rok na 50 tisíc USD.²¹

Capa je ustanoven prezidentem agentury. Spoluzakladatelé si rozdělují oblast své působnosti takto: Capa bude i nadále dokumentovat válečné konflikty po celém světě. Cartier-Bresson bude fotografovat USA, později Čínu a Sovětský svaz, Rodger se zaměří především na dokumentaci Blízkého Východu, Afriky a Indie. A konečně „Chim“ – Seymour bude dokumentovat dění v Evropě.²² Vznikla tak historicky první fotografická agentura, vlastněná svými členy – fotografy.

²¹ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 17. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

²² HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 18. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

4. Magnum Photos – v centru dění

Velmi záhy po svém vzniku se Magnum ocitá v centru dění. Capa je velmi dobrý manažer a dokáže přimět editory časopisů, aby s agenturou spolupracovali i za již zmiňovaných podmínek. Dokladem jeho skvělých přesvědčovacích schopností je reportážní projekt pro časopis Ladies Home Journal s titulem „People are people the world over“ (Lidé jsou lidé všude na světě). Tento světoznámý ženský časopis měl mohutnou základnu 25 miliónů čtenářů a hlavní myšlenka spočívala v zachycení života venkovských rodin ve 12 zemích světa.

Výsledkem byl veliký fotografický příběh, na jehož zachycení se podíleli mnozí fotografové, včetně zakládajících členů Magna. Hlavní základnu však tvořil fotografický esej Capy ze Sovětského svazu, doprovázený textem Johna Steinbecka.²³

V nastupující atmosféře studené války a pozdějšího McCarthyismu skýtala práce na takto citlivém tématu celou řadu potíží. Sám Capa nebyl spokojen s omezeným přístupem, který mu byl v SSSR povolen, nehledě na kontrolu naexponovaných negativů, které byl podroben před odletem z Moskvy. Je však nutné zmínit, že ani v USA neměl Capa lehkou situaci. I přes všechny potíže šlo o velmi zdařilý projekt, který Capa uměl též dobře zpeněžit. Jeho výdělek činil 20 tis. USD, oproti Steinbeckovým 3 tis. USD.

Capa byl v USA cizincem. Navíc cizincem, který má původ ve fašistické zemi, a který se jevil americkým úřadům jako levicový sympatizant, paradoxně též kvůli svým fotografiím ze Španělské občanské války. Nutno však dodat, že obecné smýšlení uměleckého světa té doby bylo socialisticky orientované. Vždyť samotná idea obrazové agentury, vlastněné samotnými fotografy, není myšlenka, která by příliš zapadala do konceptu kapitalistické tržní ekonomiky. A Capova cesta do komunistického Sovětského svazu jen podpořila podezřívavost americký úřadů.

Capa tuto situaci řeší vcelku typicky pro svoji osobu. Bere si za manželku Američanku. Celou záležitost popisuje Irwin Shaw takto:

„(...) Na jednom večírku v New Yorku, těsně před tím osudným dnem (vyhoštěním z USA, pozn. autora) oznámil, že tento večírek je pro něho zároveň

²³ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 18. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

rozlučkový, protože Imigrační úřad se rozhodl, že jako cizinec bez platných dokladů musí být deportován do své vlasti. Jeden z hostů, štíhlá a nápadná herečka, se kterou se seznámil ten večer, si ho vzala stranou a nabídla mu, že se mohou okamžitě vzít, aby získal americké občanství. Není třeba říkat, že Capa okamžitě této velkorysé nabídky využil a i když tento pár nikdy nežil spolu a následně se rozvedl, zůstali oba přáteli až do Capovy smrti. (...)“²⁴

Shaw později také zmiňuje svoji domněnku, že jedním z důvodů následného Capova odjezdu do Indočíny, kde měl fotografovat poslední boje ustupující francouzské armády před armádou Ho Či Mina, bylo vyvrácení nařčení, že je sympatizant komunismu. Podobné byt' jen dohady mohly mít v Americe zmítané terorem senátora McCarthyho osudný vliv na jeho další pobyt v této zemi.²⁵

Členové agentury Magnum však byli i nadále pod vládním drobnohledem. Oproti jiným západním fotografům se v dusné atmosféře nastupující studené války dostávali do de facto zapovězených oblastí. Cartier-Bresson opět v 50. letech fotografuje v SSSR, stejně tak Marc Riboud, který ještě fotografuje v Číně a v 60. letech v severním Vietnamu.

Nic z toho by si členové Magna nemohli dovolit, kdyby jejich fotografie nevyprodávaly celé náklady obrazových periodik. Obchodní a autorská politika Magna byla i nadále trnem v oku vydavatelů, ale ti již pochopili, jakou cenu pro ně tyto fotografie mají. V roce 1991 se v interview vyjádřil Raymond Grosset, bývalý ředitel renomované pařížské agentury Rapho, že Magnum bylo první linií ve věci fotografických autorských práv a celé struktury vyplácení honorářů za reprodukování fotografií v časopisech.²⁶

Velmi důležitým okamžikem v historii Magna bylo také otištění první série fotografií v časopise Life. Tento nestor světových obrazových periodik se velice bránil

²⁴ United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 13. ISBN 0-89381-085-1.

²⁵ United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 16. ISBN 0-89381-085-1.

²⁶ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 20. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

obchodní politice Magna, nicméně zlom nastal při atentátu na indického vůdce Máhatmy Gándhího v roce 1948.

Cartier-Bressonovi se podařilo zachytit pravděpodobně poslední fotografie Gándhího před jeho smrtí. Ve stejnou dobu měl Life na místě svého fotografa, který ovšem celou událost propásl. V newyorské kanceláři Magna se rozezněl telefon. Volal Life a chtěl tyto fotografie. Maria Eisnerová neměla tušení, jaké záměry má Cartier-Bresson se svými fotografiemi, proto namítla, že fotografie jsou již prodány jinému periodiku. Odpověď na druhém konci zněla: „V pořádku, ale upozorňujeme vás, že pokud fotografie neprodáte nám, již nikdy od vás Life nekoupí žádnou fotografii!“ Eisnerová tedy přislíbila fotografie časopisu Life, a tak nastala dlouhodobá spolupráce Magna s tímto gigantem, který se později stal hlavní platformou agentury.²⁷

Odbyt fotografií do dalšího velikána časopisecké produkce – National Geographic – byl následně zajištěn fotografiemi především George Rodgera. Jeho snímky súdánských válečníků se na stánkách National Geographic objevily poprvé v roce 1951. Werner Bischof o těchto fotografiích píše:

„(...) Bez zvláštního důvodu, opustil George Rodger rozbombardovaná města Evropy kvůli vyprahlým pláním Afriky. Byly to hory súdánského Kordofanu, kde pořídil svoji nejslavnější fotografii. (...) Portrét tohoto muže, triumfálně neseného na ramennou se později stal ikonickým obrazem této iniciační pouti. (...)“²⁸

Agentura se začíná rozrůstat. Pro přijímání nových členů je aplikováno komplikované přijímací řízení, které funguje následovně: potenciálního nového člena musí doporučit již stávající člen Magna. (V současnosti toto pravidlo již neplatí.) Pokud je absolutní většinou hlasů přijat, stane se tzv. nominee, tedy nominovaným členem. Jde o zkušební období, kdy tento adept na členství nemá zatím žádná rozhodovací práva. Za dva roky musí předložit nové portfolio svých fotografií. Je-li přijato, stává se uchazeč tzv. associate member, tedy přidruženým členem. Teprve po dalších dvou letech předkládá třetí portfolio. Když je opět přijato, je fotograf přijat za plného člena Magna

²⁷ HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 21. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

²⁸ MAGNUM PHOTOS. *Magnum Photos, 60 years*. 1.vyd. Lyon : FOT, 2007. – s. ISBN: interní vydání agentury Magnum Photos, s. 5. – foto viz: Obrazová příloha

(full member) a stává se spoluvlastníkem organizace. Součástí přijetí jsou i klíče od sídla agentury, které při této příležitosti dostane.

První noví členové po zakladatelích jsou Švýcar Werner Bischof a Rakušan Ernst Haas (spolu s Inge Morathovou přijíždí v roce 1949 do Paříže na pozvání Roberta Capy). Americký fotograf William Vandivert, který stál u zrodu Magna, byl členem jen velmi krátce. Záhy agenturu opustil.

V polovině 50. let, se stávají členy Magna mladí, talentovaní fotografové: Eva Arnoldová, Burt Glinn, Erich Hartmann, Erich Lessing, Marc Riboud (později následuje Cartier-Bressona na jeho cestách do Číny), Dennis Stock a Kryn Taconis (zachycuje alžírskou válku za nezávislost).²⁹ Vzápětí vstupují i Rene Burri, Elliott Erwitt, Inge Morathová a mladší bratr Roberta – Cornell Capa. S rostoucím počtem fotografů se však poprvé začínají objevovat spory o další směr, jakým by se měla Magnum ubírat. Je však nutné podotknout, že podobné rozepře trvají až do současnosti a s každým příchodem fotografů mladší generace nastává další diskuse o příštím vývoji nejen agentury Magnum, ale i celé žurnalistické fotografie.

K tomuto tématu směřovala i jedna z mých otázek, které jsem položil současnému prezidentovi Magna, Stuartu Franklinovi. Ptal jsem se, je-li pravda, že v současnosti prochází Magnum opět jedním z období bouřlivých diskusí nad dalším směrem vývoje. Odpověděl mi následovně:

„Diskuse je srdcem a duší každého filozofického hledání. Magnum není výjimkou. Jedním z kladů práce v Magnu je, že zde není žádná předepsaná filozofie: jednoduše jen zájem o svět kolem nás a vášně, fotograficky ho objevovat. Pokud mluvíte o etice – někteří lidé berou takové otázky vážněji než jiní. Většina členů se přiklání více či méně humanistickému pojetí – ačkoli jsou i výjimky.“³⁰

Nelze opomenout velmi důležité okolnosti, které též ovlivnily vývoj Magna a svým způsobem ji i symbolicky vtiskly jakýsi punc osudovosti. V rozmezí dvou let totiž při své práci zahynuli hned tři členové Magna, z toho dva členové zakládající.

Jak již bylo zmíněno, Robert Capa zahynul v Indočíně 25. května 1954. O dva dny později přichází do pařížské centrály Magna telegram z Peru se zprávou, že 16. května zahynul v Andách při autonehodě Werner Bischof. Vedení agentury se ujal

²⁹ *Magnum Photos* [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://agency.magnumphotos.com/about/founders/1950s>>.

Chim³¹ a mladší bratr Roberta, Cornell Capa, se stal členem Magna. Však další rána přichází o dva roky později. Na podzim roku 1956 je u Suezského průplavu zabit i Chim.

Agentura však přežila i toto velmi složité období, které, jak bude ještě zmíněno, bylo ztíženo i postupným nástupem televize a neodvratným krachem velkých obrazových časopisů. Magnum se však i uprostřed tohoto hektického období nadále rozrůstá a dosahuje počtu 75 členů. Ti to i přes pozici, jakou Magnum zaujímá, jistě nemají jednoduché. To ostatně dokládá i vtip o Magnu, jenž z této doby pochází: „Magnum Photos je agentura, kam chce nejméně 5 tisíc fotografů vstoupit a 75 jí chce opustit.“³²

5. Magnum Photos vs. ostatní fotografická produkce

Začátkem 60. let postupně opadá poválečná euforie a víra v poučeného člověka. Je už jasné, že lidstvo se nijak nepoučilo z katastrofy doby nedávné. Současně se mění i recipienti zpravodajských sdělení, kteří si začínají stále více zvykat na rychlejší a bezprostřednější obrazy a reportáže z jakýchkoli prostředí. Postupně začíná nastupovat mladá generace fotografů. Fotografů, kteří nezažili boje druhé světové války, tak jako zakládající členové Magna. Oni budou mít svá vlastní bojiště, zejména ve Vietnamu a tento námět budou zpracovávat jinak. V průběhu 70. let vznikají nové fotografické agentury se širokou základnou fotografů po celém světě. Jde jim především o rychlé zpravodajské zachycení události bez ambicí hlubšího pohledu. Magnum zůstává ve svém hloubkovém, humanisticky orientovaném pohledu poněkud stranou tohoto vývoje. Fotograf Abbas o této době hovoří v rozhovoru s Barbarou Huckovou:

³⁰ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos

³¹ Zdroj: HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 24. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >. uvádí, že organizační povinnosti po Robertu Capovi převzal hlavně George Rodger, za vydatné pomoci Chima a Cartier-Bressona. Však po smrti Chima se vedení agentury stalo pro Rodgera neúnosným a později se prý nervově zhroutil v Bejrútu.

³² HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 25. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

„(...) Magnum umožňuje, že si člověk dělá vše sám, ale v Gammě to byli také fotografové nezávislí, především v jejich počátcích kolem roku 1967. Již tehdy bylo Magnum trochu odlišné, tak trochu stálo stranou. (...) Teď, když jsem fotografoval cestu papeže po Francii, z každé agentury, ze Sipy, Sygmy, Gammy tam bylo po 6 fotografech, ale z Magna jsme byli jen dva. Situace je opačná – z ostatních agentur byli fotografové skvěle vybaveni, měli lidi, kteří jezdili pro filmy třeba pětkrát denně, prostě bylo vše dokonale zajištěno. Agentury jsou nuceny popisovat události v její celistvosti. Tak to dělaly časopisy před 20 lety. A nyní jedinými nezávislými fotografy jsme byli my, z Magna. Měli jsme objednávku z časopisu, který nám nechal absolutní volnost. (...)“³³

Spolu s rostoucím využitím žurnalistické fotografie v časopisech rostlo také fotografické povědomí jejich editorů. Jejich vizuální představa se stávala konkrétnější a postupně ovlivňovala i samotné využití fotografií v ilustrativnější a dekorativnější rovině. Fotografové již byli ti, kteří se měli svými fotografiemi přizpůsobit požadavkům svých editorů. Bylo jim řečeno, jak má vypadat fotografie na titulní stránce, jaké mají mít fotografie světlo a s postupem času byla stále častěji diskutována i otázka použití barevného materiálu. Vše mělo ze strany vydavatelů jasný komerční cíl – přilákat širší čtenářskou základnu.³⁴

V této době (druhé polovině 70. let) se mnozí členové Magna začínají uchýlovat k publikování fotografických knih, kde často i experimentují s textem, pořádají výstavy a volí tak pro ně vhodnější způsob sebevyjádření, než jaký jim nabízí mediální trh. Velmi pozoruhodná je v této souvislosti bilance vítězných snímků světových fotografických soutěží jako je World Press Photo (dále jen WPP), vzniklé v roce 1955, či Pulitzerova cena za fotografii, udělovaná od roku 1942. Když se podíváme na internetový archiv WPP a jeho vítězných snímků,³⁵ zjistíme, že za celou dobu existence soutěže WPP získali hlavní ocenění jen dva členové agentury Magnum.

V roce 1992 vyhrává fotografie Jamese Nachtweye, pořízená v oblasti súdánského hladomoru. Stejný autor, který Magnum v roce 2001 opustí, získává stejné ocenění i v roce 1994 za portrét muže z Rwandy. Další oceněný člen Magna je Larry

³³ HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 46-52. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

³⁴ *Magnum Photos* [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://agency.magnumphotos.com/about/founders/1950s>>.

³⁵ Podrobný výpis ocenění v jednotlivých kategoriích není na internetových stránkách WPP zveřejněn.

Towell, jenž v roce 1993 získává stejnou cenu za svoji fotografii palestinských chlapců z Gazy.

V případě Pulitzerovy ceny za fotografii³⁶ je výsledek ještě chudší. Za celou historii nezískal toto ocenění jediný člen Magna. Pouze Sebastiao Salgado byl v roce 1985 nominován v kategorii „Feature Photography“ za své fotografie z hladomoru v Etiopii. Uvedené skutečnosti napovídají, že způsob práce fotografů Magna je v jistém smyslu vzdálen masové produkci obrazových periodik. Způsob pokrývání a výběru žurnalistických témat s největší pravděpodobností nekonvenuje s běžnou praxí.

Nelze však zpochybňovat kvalitu fotografické produkce Magna. Tento závěr by se z uvedených skutečností mohl také logicky nabízet. Když ale pečlivě projdeme vítězné fotografie soutěže WPP a máme již určité povědomí o známých fotografiích agentury Magnum, neunikne naší pozornosti, že minimálně v roce 1984 a 1989 zvítězily snímky fotografů ostatních světových agentur, které však byly parafrází identického námětu, jaký zpracovali i fotografové Magna.

Konkrétně jde o fotografii pohřbu chlapce v indickém Bhopalu, za kterou získal v roce 1984 cenu WPP fotograf agentury Gamma, Pablo Bartholomew. Téměř totožnou fotografii pořídil i člen Magna Ragnu Rai. A konečně velice známá fotografie samotného člověka, stojícího před kolonou tanků čínské lidové armády u nechvalně proslulého náměstí Tiananmen. Tato fotografie Charlieho Colea z amerického Newsweeku vyhrála na WPP v roce 1989. Téměř identickou fotografii však pořídil i současný prezident Magna Stuart Franklin. (viz Obrazová příloha)

Budeme-li hledat příčinu výše uvedených skutečností, je třeba zvážit i technologické aspekty, které vstoupily do hry zhruba v polovině padesátých let. Byl to nástup televize, který velmi tvrdě zasáhl do mediálního světa. Velmi působivě líčí tuto atmosféru René Burri:

„Bylo to v roce 1959 na Kypru. Vrátil jsem se do hotelu po těžkém dni. Položil jsem aparáty na postel, a když jsem si převíjel filmy, pustil jsem si televizi. Stejně události, které jsem před chvílí fotografoval, jsem nyní viděl na obrazovce. Začal jsem

³⁶ V průběhu existence tohoto ocenění se měnily fotografické kategorie následovně: kat. „Photography“ (1942-1967), kat. „Spot News Photography“ (1968-1999), kat. „Feature Photography“ (1968-souč.) a kat. „Breaking News Photography“ (2000-souč.).

křičet: Zastavte to! Vždyť já jsem ještě musel filmy vyvolat, nazvětšovat a nechat rozšířit. Byl to pro mne veliký šok.“³⁷

V takové atmosféře na mediálním trhu je tedy pochopitelné, že editoři velkých obrazových časopisů museli začít pracovat s médiem fotografie jiným způsobem, než jak tomu bylo v době založení a prvních let existence agentury Magnum. Nutno zmínit i fakt, že hlavní platforma a odbytiště fotografických esejů Magna, časopisy Life, Picture Post, Look atd., začaly mít existenční problémy a postupně zanikaly.

Fotografové Magna se musejí přizpůsobit. Aby mohli i nadále pokračovat ve své práci, která by se dala charakterizovat jako dlouhodobá a hloubková humanistická sonda, musejí mnohdy zpracovávat zcela komerční zakázky. I ty však dělají po svém. Abbas k tomu říká:

*„(...) Já také musím fotografovat něco jiného. Například módu. Tu dělám třeba pro časopisy Elle, Marie-Claire. Tím vydělám peníze, a pak mohu odjet. Takových lidí, jako jsem já, je mnoho. Je nutné se něčím živit, a pak dělat svou práci. Když fotografuji módu, hezký ženský, používám i fleš, ale vše se snažím dělat reportážním způsobem. Jsou to reportáže o módě, módní přehlídce a jestliže jsem nucen módu aranžovat, nikdy nepracuji ve studiu. Jiní fotografové, třeba i členové Magna, se zabývají reklamou nebo fotografují továrny. Reportáže nevydělávají dost peněz. My vlastně děláme osobní reportáže. Když jsem byl v Mexiku v jednom roce jedenáctkrát, financoval jsem to sám a Magnum prodávalo. (...)“*³⁸

Stuart Franklin odpovídá na moji otázku: „Je realita fotografa Magna odlišná od vašich očekávání, než jste se stal jeho členem?“ takto:

*„Hodně se toho za minulých 32 let změnilo – ve smyslu způsobu naší práce a toho, jak je naše práce podporována. Stále se přizpůsobuji novým příležitostem a výzvam, což mi umožňuje pokračovat dál.“*³⁹

³⁷ HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 18. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

³⁸ HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 46-52. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

³⁹ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos

Snad je to právě ona schopnost a síla Magna zachovat si svůj vlastní přístup k fotografickému dokumentu, a to bez ohledu na požadavky moderního mediálního trhu, která z ní v průběhu let udělala legendu. Otázkou však zůstává, je-li v současnosti, tedy po šedesátiletém působení agentura Magnum i nadále měřítkem tvůrčích hodnot současné generace fotoreportérů. V tomto ohledu bychom se možná dostali na poněkud tenký led. Oficiální odpovědi mnou oslovených fotografů velmi pozitivně hodnotí historickou úlohu, jako Magnum sehrála. Podobně se shodují i na veliké prestiži, jaké se Magnum těší, ovšem je poměrně těžké získat jejich osobní názor na Magnum s přihlédnutím k současné žurnalistické fotografii.

Využil jsem setkání s francouzským válečným fotoreportérem Patrickem Chauvelem, který dokumentuje válečné konflikty už od šestidenní války. Prošel Vietnamem, nejrůznějšími guerillovými konflikty Jižní Ameriky, válkami v Afghánistánu a Iráku. Pracoval pro velké světové agentury. V současnosti se věnuje především filmovému dokumentu. Je přítelem Jamese Nachtweye a s fotografy Magna se při své práci mnohokrát setkal. Zeptal jsem se Patricka Chauvela, zdali se domnívá, že Magnum má vliv ještě i na současnou generaci fotoreportérů.

„Ano, myslím si, že je stále ještě mnoho fotografů, kteří jsou Magnem ovlivněni a Magnum je motivuje. Ale nevěřím, že situace okolo Magna je dnes stejná jako kdysi. Sice agenturu Magnum moc neznám, ale znám dost fotografů, kteří by tam dnes již nevstoupili.“

Velmi zajímavý byl i jeho pohled na fakt, že v nedávné minulosti fotografové (jako kupříkladu James Nachtwey) Magnum dobrovolně opustili. Zajímal mne důvod jejich odchodu.

„To byste se musel zeptat přímo jich, ale zřejmě propadli určité deziluzi vůči regulím a směru, jakým se Magnum ubírá. Jsou to umělci a zřejmě jim nevyhovovalo být svazován nějakými pravidly, také tradicí a je dost možné, že mezi nimi a starými fotografy Magna panovala určitá žárlivost.“

Chauvel, který údajně do Magna nikdy vstoupit nechtěl, ještě popisuje rozdíl své práce a práce fotografů Magna. Dalo by se říci, že tím shrnuje i předešlé řádky.

„(...) má práce je úplně jiná. Já jsem hlavně válečný fotograf a fotografuji tam, kde se něco děje – pracuji na aktuálních tématech. Je to mnohem rychlejší způsob práce. Jejich práce je daleko dlouhodobější a pro mě až příliš umělecká.“⁴⁰

⁴⁰ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s válečným fotoreportérem Patrickem Chauvelem

6. Magnum Photos a čeští fotografové

Vznik agentury Magnum Photos pozoruhodně koliduje s mezníkem poválečné historie Československa. V okamžiku, kdy se ČSR na příštích čtyřicet let definitivně přiklání k zemím východního bloku, existuje agentura Magnum devět měsíců. Ale ještě před únorovým pučem se v roce 1947 v Praze objevuje jak Robert Capa na cestě do SSSR, tak i David „Chim“ Seymour, který pro UNICEF fotografuje své velké téma – děti v poválečné Evropě.

Chim navštěvuje Prahu po velmi dlouhé době. Naposledy zde byl za mnichovské krize v roce 1938. Schází se zde se svým dávným přítelem, novinářem Egonem Ervinem Kischem. Je to naposledy, kdy se tito dva muži vidí, protože Kisch zanedlouho po jejich setkání umírá.⁴¹

Samotný rok 1948 není z hlediska zpravodajského pokrytí událostí ve východní Evropě ze strany členů Magna nijak zajímavý. Ve světě dochází v té době k tolika důležitým změnám: vzniká stát Izrael, což dokumentuje Capa a Chim. Rodger v této souvislosti prý podotýkal, že zcela pochopitelná náklonnost Capy a Chima ke státu Izrael se musela projevit v jejich zobrazování těchto událostí. To však, podle Rodgera, kolidovalo se samotnou základní myšlenkou vzniku Magna jako neutrální fotožurnalistické organizace.⁴² Kromě této historické události dochází i k velkým změnám v Asii. Cartier-Bresson v roce 1948 fotografuje v Indii již zmiňované poslední snímky Gándhího a o rok později vznik komunistické Číny.

Události ve východní Evropě tedy prozatím nejsou zcela ve středu zájmu. Nejvýrazněji na sebe upozornily až revoluční události v Maďarsku v roce 1956, kde fotografuje člen Magna, Erich Lessing. Tento Rakušan, který na pozvání Chima vstupuje do agentury v roce 1950, se zabývá především událostmi v Severní Africe a východní Evropě. Jeho fotografie se objevují v časopisech Life, Epoca, Picture Post a Paris-Match. V druhé polovině 50. let po fotografickém zachycení událostí v Budapešti

⁴¹ FRIEDBERGROVÁ, Judita. *David Seymour - Chim*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1966. s. 14, ISBN 01-507-66

⁴² HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 23. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

propadá určité deziluzi vůči smyslu reportážní fotografie. „*Nemá to smysl. Ani ty nejhrůznější válečné fotografie nikdy žádnou válku neukončí.*“⁴³

Prvních dvacet let komunistického režimu postupně zamezí jakémukoli kontaktu Čechů a Slováků s okolním západním světem. Proto je v zásadě nemyslitelné, že by mohlo dojít k nějakému zásadnějšímu průniku agentury Magnum a československé fotografie. Situace se začíná uvolňovat až v předvečer pražského jara. Takto vzpomíná na své první kontakty s fotografiemi Magna fotografka Markéta Luskačová, jeho pozdější nominovaná členka:

„*O Magnu jsem věděla tolik, kolik jen bylo možné v Praze šedesátých let. Chodila jsem do UMPRUM knihovny a půjčovala si knížky a časopisy. Také jsem si půjčovala knížky od Pavla Diase a od paní Fárové. (...) Také můj bývalý manžel mi přivázel do Čech fotografické publikace, shodou náhod byli jeho nejbližšími přáteli Luzzi a Michael Wolgensingerovi z Curychu, u kterých začínal Robert Frank.*“⁴⁴

Situace se mění až v srpnu 1968, kdy do Československa vstupují vojska Varšavské smlouvy. Tricetiletý letecký inženýr Josef Koudelka fotografuje dění v Praze a jeho, z ČSSR propašované fotografie okupace se díky Magnu objevují na stránkách světových periodik. Jsou signovány iniciály P.P., které znamenají „Prague Photographer“. Fotografie jsou v roce 1969 organizací Overseas Press Club of America anonymně oceněny Zlatou medailí Roberta Capy. K jejich autorství se Koudelka ze strachu před pomstou komunistického režimu nepřizná dlouhých šestnáct let.

Josef Koudelka je jediným Čechem, který se kdy stal plnohodnotným členem (tzv. Full member) agentury Magnum Photos (od roku 1974). V polovině 70. let na sebe upozornil svojí první fotografickou publikací *Cikáni*⁴⁵ a v roce 1988 souborem *Exily*⁴⁶. Z více než tuctu publikovaných knih se významněji uvedla kniha panoramatických fotografií s názvem *Chaos*⁴⁷ z roku 1999. Tato publikace byla výběrem z jeho panoramatické tvorby, se kterou začal v roce 1986. Josef Koudelka má dnes kromě

⁴³ SCHAEFER, Jürgen. Fotograf jako svědek doby. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 33. Článek k 60letému výročí agentury Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁴⁴ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

⁴⁵ KOUDELKA, Josef: *Gitans: la fin du voyage*, Delpire, France, 1975 / *Gypsies*, Aperture, USA

⁴⁶ KOUDELKA, Josef: *Exiles*, Delpire éditeur, France, 1988 / Aperture, USA / Thames and Hudson, UK

⁴⁷ KOUDELKA, Josef: *Chaos*, Nathan/Delpire, France, 1999 / Phaidon Press, UK / Federico Motta Editore, Italy

českého i francouzské občanství a střídavě žije v Praze a v Ivry sur Seine, nedaleko Paříže. Je pověstný svým odmítavým postojem k poskytování rozhovorů.

Blízko členství v agentuře Magnum byla i česká fotografka a socioložka Markéta Luskačová, která se do dějin české fotografie zapsala především svými soubory ze slovenské vesnice. V emigraci se pak zabývá sociální fotografií z ulic Londýna. Velkou úlohu v jejích fotografiích hrály děti. Markéta Luskačová byla od roku 1976 nominovanou členkou agentury Magnum, kam ji přizval René Burri poté, co viděl její fotografie, publikované ve Švýcarsku.⁴⁸ Jak probíhala její nominace?

„Do Magna jste se nemohl tehdy přihlásit, musel vás někdo takzvaně nominovat a prezentovat vaše portfolio na výroční schůzi. Nominovaná jsem měla být v roce 1975, ale mé portfolio se podivně ztratilo a tak Burri prezentoval mé portfolio až v roce 1976. Jak probíhalo přijetí nevím, nebyla jsem u toho. Jen vím, že Josef Koudelka se zdržel hlasování.“⁴⁹

Přidruženým členem se však Markéta Luskačová již nestala a její spolupráce s Magnum skončila. Sama říká, že její působení v Magnu byla dobrá, leč špatně načasovaná epizoda jejího života. Naráží tak na fakt, že ve zkušebním období, které přijetí do Magna podmiňuje, nastalo v jejím životě mnoho osudových zvrátů.⁵⁰ Dále k tomu dodává:

„Praxe tehdy byla taková, že nově zvolený nomineé měl přiděleného jednoho člena, který se měl o něj během těch čtyřech let starat. Přihlásila se Eve Arnoldová s tím, že bude mým guru, ale vstal Philip Jones Griffiths a řekl, že mým guru chce být on. Dodnes věřím, že kdyby byla mým guru Eve Arnoldová, tak jsem dodnes v Magnu. Philip se se mnou, během toho mého času v Magnu, nesešel ani jednou, zatímco Eve byla zodpovědná žena.“⁴⁹

Dalším českým fotografem, který se hned dvakrát, v roce 1974 a 1976, stal nominovaným členem Magna, je Vojtěch Dukát (nar. 1947). Tento brněnský rodák odešel v roce 1968 do Holandska, kde se mj. seznamuje s fotografem Antonínem Kratochvílem⁵¹. V Amsterdamu spolu pak studují fotografii na Gerrit Rietveld

⁴⁸ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

⁴⁹ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

⁵⁰ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

⁵¹ A.Kratochvíl je slavný fotograf českého původu, žijící v New Yorku. Spolu s bývalým členem Magnum Photos, Jamese Nachtweyem je zakládajícím členem fotografické agentury VII.

Academy⁵². Dukát prý Kratochvíla přivedl k fotografii a byl i jeho prvním učitelem fotografie.⁵³

V řadách českých fotografů – dokumentaristů, kteří jsou v povědomí světové fotografické obce, je i Jindřich Štreit. (nar. 1946). Jeho životním fotografickým tématem se stala česká vesnice, kterou fotografuje od konce 70. let minulého století. Za své snímky byl i perzekuován, neboť jeho upřímné fotografické eseje nezapadaly do rámce umělecké estetiky doby normalizace. Protože v jeho humanisticky pojatých fotografiích nalézám jistou paralelu s tvorbou členů Magnum Photos, požádal jsem pana Štreita o rozhovor. Sám Štreit spatřuje v agentuře Magnum „známku nejvyšší kvality“ a to, co zde za léta její existence vzniklo, řadí k ikonám dokumentární a novinářské fotografie.⁵⁴ Přemýšlel snad někdy sám na tím, že by usiloval o vstup do Magna?

„Co se týče mne, tak já jsem člověk naprosto „nestádní“ a byť je to agentura, která má nejvyšší renomé, tak se přiznám, že bych to (přijímací řízení, pozn. autora) nepodstoupil. Ani mě to nikdy nezajímalo a můžu říct, že jsem nikdy ani nezavádil o myšlenku, že bych něco takového udělal. Já jsem člověk naprosto individuálně pracující.“ – říká Jindřich Štreit, fotograf, který je mj. známý i pro své dlouhodobé projekty, trvající často i několik let. Stejně jako Magnum i on si vyhrazuje právo na výběr výsledných fotografií.

7. Magnum Photos, noví členové a vliv modernity

Nástup digitálních technologií v posledních letech znovu rozvířil diskuzi o budoucnosti nejen Magna, ale i celé žurnalistické fotografie. Nastala doba, kdy moderní technologie umožňují fotografovat mobilním telefonem a okamžitě fotografii distribuovat po internetu de facto kamkoli. Je jisté, že tato situace je v tomto aspektu velmi podobná době, kdy existenci žurnalistické fotografie začal ohrožovat nástup televizního zpravodajství. Nicméně zdá se, že tento fakt nechává fotografy profesionály chladnými.

⁵² *Centrum pro současné umění Praha* [online]. [2003] [cit. 2008-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.fcga.cz/shared/events/orbisfictus/ofvojtadukat4.html>>.

⁵³ Vyjíměčná výstava v Domě umění. *Brno magazín : Čtrnáctideník o Brně a Brňácích*. 29.9.05, roč. 2., č. 20, s. 12. Dostupný z WWW: <<http://www.brnomagazin.cz/>>.

⁵⁴ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem

Jindřich Štreit současnou dostupnost fotografie pro široké masy chválí. Zároveň ale dodává, že fotografem se člověk nestává pouhým zmáčknutím spouště.

„(...)To je otázka myšlenková, koncepční - otázka dlouhodobé práce. Já si myslím, že fotografa nedělá ať sebe levnější či sebedražší fotoaparát. (...) Ale tím nechci říct, že kupříkladu mobilním telefonem nelze udělat dobré snímky. Když se ten člověk dostane do nějaké mimořádné situace, která je něčím nesmírně zajímavá, neopakovatelná a on to zmáčkne, tak může mít to štěstí, že se ta fotografie stane řekneme světovou. Ale to ještě neudělá světového fotografa.“⁵⁵

Pro Štreita je především důležitá celková koncepce a obsahová stránka fotografie. Stejně stanovisko zaujímá v zásadě i Magnum. Prostřednictvím internetu je možné zhlédnout tisíce fotografií stejné události, a to během velmi krátkého časového horizontu. Současný nejmladší člen Magna, Nor Jonas Bendiksen (nar. 1977) k tomuto stavu říká: *„Nemá smysl bezmyšlenkovitě na tuto hromadu přihazovat další fotky.“* Je kritický k fotografiím, které v současnosti vznikají kupříkladu v izraelsko-palestinském konfliktu: *„Tato místa slouží často jen jako předloha pro fotografy, kteří nemají co sdělit, a přesto chtějí dělat dramatické fotografie.“⁵⁶*

Je třeba si uvědomit, že Magnum upíná svůj hlavní fotografický pohled mimo hlavní proud již zhruba od 70. let. Časopisy již delší dobu netvoří její hlavní zdroj příjmů. Uvádí se, že v případě newyorské pobočky jde jen o 24 % zisku. Dalších 40 % pochází z komerčních zakázek a zbytek zisku pak generují publikace, výstavy a prodej reprodukcí.⁵⁷ (Viz Příloha č. 6 – Katalog prodejní výstavy)

Válečný fotoreportér Patrick Chauvel vidí sílu Magna v tom, že nabírá mladé fotografy.⁵⁸ Je jisté, že pro fungování Magna jsou nové talenty důležitým zdrojem nejen inspirace, ale i peněz. Jak zmiňuje Markéta Luskačová, agentura si od nominovaného člena bere 50 % honoráře v případě distribuování jeho práce. Dále udává, že jednou z možných příčin jejího nepřijetí za přidruženého člena byl i fakt, *„(...) že jsem za ten celý čas s nimi vydělala 500 dolarů. 500 pro ně a totéž pro mne. To byla směšná suma.“⁵⁹*

⁵⁵ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem

⁵⁶ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 71. Článek agentury Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁵⁷ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 70. Článek agentury Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁵⁸ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s válečným fotografem Patrickem Chauvelem

⁵⁹ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

Důkaz o tom, že začátkem 80. let si Magnum začíná uvědomovat jistou ekonomickou křehkost své původní myšlenky, tedy čistě humanisticky laděného subjektivního dokumentu, lze nalézt kupříkladu v tvorbě, jakou se zabývají její tehdy noví členové. Hned v roce 1981 se stává členem agentury fotograf Harry Gruyaert. Tento Belgičan naprosto vybočuje z původní reportážní koncepce Magna. Jeho současná internetová prezentace sestává např. z barevných fotografií televizních obrazovek a jeho pojetí fotografie jde naprosto jiným směrem.

Kontroverzní bylo v roce 1994 pro Magnum i přijetí britského fotografa Martina Paara, jehož barevný a povětšinou sarkasticky laděný dokument ostře narážel na to pojetí dokumentární fotografie, jaké zastával kupříkladu Cartier-Bresson. „*Ty žiješ na úplně jiné planetě než já,*“ říká Paarovi v roce 1995.⁶⁰ Přijímání nových fotografů s novým pojetím a stylem pokračuje i v novém tisíciletí. Na své nominování např. vzpomíná Mark Power takto: „*Stal jsem se nominovaným členem v roce 2002, spolu s dalšími čtyřmi fotografy, což bylo bezprecedentní. Myslím, že Magnum nikdy nepřijalo tolik fotografů najednou. (...)*“⁶¹

Když se v roce 2006 stává přidruženým členem Antoine D'Agata, nikoho nenechává na pochybách, že by si Magnum ještě prostřednictvím svých nováčků chtěla udržet punc instituce, která fotografuje sociálně signifikantní témata. Zde se jasně ukazuje, že pozornost je strhávána na individualitu fotografa a jeho osobní tvůrčí zájem.⁶² D'Agata doslova říká: „*(...) Jsem fotograf, nepotřebuji vědět, co se děje v uměleckém světě nebo v médiích. (...)*“⁶³ Pokud si vybavíme principy, na jakých byla Magnum založena v roce 1947, jasně si uvědomíme ten posun. D'Agata pokračuje: „*Je mnoho věcí, které bych chtěl na světě změnit a Magnum je jedním z nástrojů, který mi pomáhá toho dosáhnout. Je křehké, ale flexibilní, neustále se přizpůsobuje, ale je stále věrné svému anarchistickému duchu Henri Cartier-Bressona a Roberta Capy. V tomto smyslu respektuji jeho tradici.*“

⁶⁰ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 69. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁶¹ SMYTH, Diane. Young guns. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7635, s. 24. Rozhovory s čerstvými členy Magnum Photos. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

⁶² HAMILTON, Peter. Framing history. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 26. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

⁶³ SMYTH, Diane. Young guns. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7635, s. 26. Rozhovory s čerstvými členy Magnum Photos. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

Fakt, že Magnum Photos je dnes spíše organizací, která dodává jistý punc kvality, namísto aby sdružovala fotografy stejného uměleckého názoru, je nabíledni. Zároveň jí však tento status umožňuje přežít ve světě bez širšího zastoupení výhradně fotografických periodik, která agenturu živila v jejích počátcích. V rozhovorech pro britský časopis *The British Journal of Photography*, který oslovil nováčky Magna, je patrné, že členství v Magnu je pro ně dosažením vysněné mety, které jim umožní práci na vlastních projektech. V tom se v zásadě shoduje pojetí agentury, jaké měla v počátcích. Rozdíl je ale v tématech, která jsou v těchto autorských projektech zpracovávána a kde je jejich pozdější hlavní uplatnění.

Jonas Bendiksen si dle svých slov vybírá témata, která jsou „novinářskými sirotky“. Svým tématům věnuje mnohdy i několik měsíců a v divácích se snaží vzbuzovat především účast a zvědavost.⁶⁴ Mark Power se netají s tím, jak mu vstup do Magna změnil život a poskytl nové příležitosti. Američanu Alecu Sothovi imponuje na Magnu její vztah k historii. Jak sám uvádí, jeho reputace byla vždy především založena na umělecké, nikoli reportážní fotografii, ale „uměleckému světu úplně nevěřil“, neboť je prý pod diktátem módy.

Co se samotné technologie fotografování týče, je pochopitelné, že pověstný fotoaparát Leica již dnes není hlavním a určujícím fotoaparátem členů Magna. V rozhovorech však fotografové na tento přístroj často rádi vzpomínají.

*„Jedinou věc, kterou postrádám, je ten pocit, když mám Leicu v ruce, ten mechanismus a zvuk závěrky. Když pracuji na mém vlastním projektu, vždy v hloubky duše přemýšlím o možnosti, že bych fotografoval na film. Ale nakonec to neudělám.“*⁶⁵

V kontextu vývoje fotografické techniky je doba existence Magna neskutečně dlouhá. Když si uvědomíme, že v roce 1947 znamenal film o citlivosti 400 ISO velký technický pokrok, potom je současná, mnohdy plně automatizovaná digitální fotografická technika nesrovnatelnou změnou.

Henri Cartier-Bresson se netajil svým odporem k automatickým fotoaparátům: „(...) je to jako střílet koroptve kulometem.“⁶⁶ Tento zakládající člen Magna však se

⁶⁴ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběhovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 71. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁶⁵ STOKER, Gavin. It aint what you use. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2006, vol. 153, no. 7612, s. 14. Rozhovor s čerstvým členem Magna, Alexem Majolim, který používá digitální techniku. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

svým fotoaparátem Leica vystačil takřka celý život. Přesně od roku 1932 do roku 2004. Oproti tomu jsou současní fotografové neustále nuceni obnovovat svůj fotografický park, což s sebou přináší nemalé investice. Alex Majoli k tomuto tématu podotýká, že mu digitální technologie sice umožňuje kupříkladu mazat fotografie, o kterých ví, že je nepoužije a u komerčních zakázek odpadá potřeba kontrolních polaroidových snímků, na druhou stranu ale není použití digitální technologie zohledněno jeho klienty:

„(...) myslí si, že když fotografuji digitálně, není potřeba platit za vyvolávání, ale neberou v potaz čas, který strávím zpracováváním dat. (...) Strávím více času editováním fotografií v počítači, než fotografováním, a musím neustále inovovat svoji techniku.“⁶⁷

Právě Alex Majoli, který se stal členem Magna v roce 2001, se už v roce 2006 vyznačuje používáním výhradně digitálních fotoaparátů, a to dokonce amatérských digitálních fotoaparátů. Na používání těchto fotoaparátů ho láká fakt, že může ke kompozici fotografie využít LCD displej fotoaparátu a nemusí se dívat do hledáčku. To je prý dobré, chce-li fotograf zůstat nenápadný. Právě fotografova schopnost být nenápadný je technika, kterou by podle Majoliho měl fotograf pěstovat a cvičit stejně jako samuraj cvičí své umění boje. *„Dobrý snímek nevznikne tím, že budete mít štěstí, ale tím, že budete trénovat oko a postřeh.“⁶⁸*

7.1 Magnum In Motion

V roce 2004 vzniká zcela nová odnož Magna. Je jím audiovizuální, internetová platforma s názvem Magnum In Motion. U zrodu projektu stály kreativní ředitelka Francouzka Claudine Boeglinová a dánská novinářka Bjarke Myrthuová.⁶⁹ Tým, který

⁶⁶ KIMMELMAN, Michael. Henri Cartier-Bresson, Artist Who Used Lens, Dies at 95. *The New York Times* [online]. 2004 [cit. 2004-08-04]. Dostupný z WWW:

<<http://www.nytimes.com/2004/08/04/arts/04CND-CARTIER.html?pagewanted=1&ei=5090&en=11443904bc0a721f&ex=1249358400&partner=rssuserland>>.

^{67 67} STOKER, Gavin. It aint what you use. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2006, vol. 153, no. 7612, s. 14. Rozhovor s čerstvým členem Magna, Alexem Majolim, který používá digitální techniku. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

⁶⁸ STOKER, Gavin. It aint what you use. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2006, vol. 153, no. 7612, s. 13. Rozhovor s čerstvým členem Magna, Alexem Majolim, který používá digitální techniku. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

⁶⁹ *Contact Toronto Photography Festival* [online]. 2002 [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.contactphoto.com/>>.

tvorí skupina video a webových producentů spolu s počítačovými grafiky, dává fotografiím Magna nový prostor.

„Za posledních dvacet let byl ze strany tištěných médií stále menší a menší zájem o fotografické eseje, takže příběhy, které fotografové Magna vytvářeli, byly často rozděleny na kousky. Jejich fotografie se staly spíše ilustračními“ - říká Claudine Boeglinová. „Ted' mohou fotografové Magna vypravovat své příběhy online.“⁷⁰

Do jisté míry to byl vizionářský počín, kterým agentura oslovila internetové publikum. Nejde o pouhou „projekci“ fotografií na internetu. Audiovizuální eseje, které zde z fotografií (a mnohdy i dobových filmových materiálů) vznikají, posouvají význam fotografických příběhů dál. Fotograf zde může upozornit na určité detaily svého projektu, mohou zde hovořit autentické postavy z jejich fotografií a vše může být podloženo podmanivým zvukovým doprovodem. A co víc, divák sám může být do projekce zapojen.

Bjarke Myrthuová říká: *„Digitální revoluce nám všem dala nový typ volné a nepostihnutelné distribuce – můžeme být svými vlastními vydavateli. (...) Však pokud jsme měli zvolit nový způsob vyprávění příběhů, museli jsme experimentovat s interaktivitou.“⁷¹* Zároveň však připouští, že umožnit divákovi, aby se do jisté míry podílel na příběhu nebo na způsobu jeho vypravování s sebou nese jistá úskalí. Jednak jsou to technologické potíže, které takto náročné projekce provázejí, jednak je to otázka, kolik svobody lze dát recipientovi. Na jedné straně stojí autor, který má právo příběh nějak vyprávět, na straně druhé je však zbytečné dělat jen další lineární projekci fotografií bez zapojení diváka.

Boeglinová dodává: *„Magnum In Motion je jako ragbyový tým v aréně obsazené lvy. Ačkoliv jsme součástí Magna, potřebujeme se cítit tvůrčím způsobem svobodní, nezávislí na fotografech.“⁷²*

V prezentaci na internetu Magnum pokračuje a 1. prosince 2006 spouští na svých webových stránkách sekci Blog. Zde je možné diskutovat nad otázkami fotografie a fotožurnalistiky, dávat nové podněty apod. Jsou zde také publikovány aktuální příspěvky fotografů Magna či nejnovější informace. V současnosti je to např.

⁷⁰ GIBSON, Barbara. Magnum in Motion : Photography Finds a Voice. *Apple* [online]. 2004 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.apple.com/uk/pro/profiles/magnum/index.html>

⁷¹ *Magnum Photos : Blog* [online]. 2007, 03.10.2007 [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW: <http://blog.magnumphotos.com/>.

⁷² GIBSON, Barbara. Magnum in Motion : Photography Finds a Voice. *Apple* [online]. 2004 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.apple.com/uk/pro/profiles/magnum/index.html>

nekrolog člena agentury fotografa Burta Glinna, který zemřel 9.dubna. Popřípadě zatím poslední zápis Martina Paara o autosalónu Auto China, 2008.

Magnum In Motion či blog agentury Magnum jasně poukazují na to, že se agentura zorientovala v moderním způsobu komunikace s divákem a dokáže i v digitálním věku těžit z kvalit svých, třeba i šedesát let starých fotografií.

7.2 Magnum Photos a ženy

Současní noví členové Magna si v rozhovoru pro *The British Journal of Photography* stěžují, že v Magnu příliš dominují muži a v budoucnu by přivítali, kdyby se v jejich řadách objevilo více žen – fotografek.⁷³ Při pohledu na současný seznam členu agentury jim je nutné dát zapravdu. A přeci už u počátků Magna stály ženy, kupříkladu Inge Morathová, která nejprve pracovala v pařížské centrále jako asistentka. Když později začala sama fotografovat, byla po dvouleté praxi přijata za člena. To bylo v roce 1955. Vzpomíná, jak jí Cartier-Bresson radil, ať se dívá na fotografie vzhůru nohama, aby mohla lépe posoudit kompozici.⁷⁴

Další výrazná fotografka Magna byla Eve Arnoldová, která se stala členem (full member) v roce 1957. Je pro ni důležitý vztah s portrétovanou osobou. Podle ní je fotograf nástrojem pro tvorbu fotografie, nikoli fotoaparát.⁷⁵ I v její tvorbě se objevují převážně ženy, například její fotografie Marilyn Monroe. (viz Obrazová příloha)

Je zřejmé, že v době, kdy byla agentura Magnum v počátcích, byla role ženy ve společnosti vnímána podle jiných měřítek. Těžko by si asi na začátku 50. let někdo dokázal představit, že kupříkladu v roce 1981 bude členka Magna Susan Meisalesová jako jediná fotografovat krveprolití ve městě El Mozote v El Salvadoru a de facto tak plně převezme úlohu, jakou měl na světových bojištích zakladatel Magna Robert Capa. Tedy být na místě a podat svědectví:

⁷³SMYTH, Diane. Young guns. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7635, s. 24. Rozhovory s čerstvými členy Magnum Photos. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

⁷⁴United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw*. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 7. ISBN 0-89381-085-1.

⁷⁵*Magnum Photos* [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.magnumphotos.com/>>.

„Ačkoli mé fotografie dokazují pravý opak, deset let se popíralo, že vůbec k nějakému masakru došlo.“⁷⁶ - dodává Susan Meiselasové, která vstoupila do agentury v roce 1976 a plnohodnotným členem se stala v roce 1980. V tvorbě Arnoldové a Meiselasové je zřetelný posun k tématům, které dříve okupovali výhradně muži. Jedno mají však společné. Obě přistupují k tématu „žena“ z pohledu, jakým bychom asi těžko hledali u muže fotografa. K tomuto tvrzení se připojuje i Jindřich Štreit, který zastává názor, že ženy do fotografie umí vložit sobě vlastní, „ženskou“ dimenzi.⁷⁷

Co tedy dělá právě z Magna natolik mužskou záležitost? Stuart Franklin si není zcela jist, ale říká: „Myslím, že většina uznávané dokumentární fotografie je vytvářeno samotářskými muži – fotografy. Ženy jsou obecně více společenské a nemusejí chtít trávit tolik času na cestách. Jsou stovky výjimek a někdy je přijímáme.“⁷⁸ I Štreit se v této souvislosti zmiňuje o svém dojmu, že pokud vůbec existuje oblast, kde by zvažoval rozdíl mezi mužskou a ženskou dokumentární fotografií, pak by své úvahy směřoval k problematice mateřství. „Protože pro tu ženu, si myslím, je to (práce na fotografickém projektu, pozn. autora) trošku záležitost určitého období. Jakmile se má věnovat rodině, jakmile má rodit a odvádět vlastně to své poslání, tak to ostatní – řekněme hobby – ustupuje.“⁷⁹

Je nutné vzít v úvahu, že konkrétně disciplína novinářské a dokumentární fotografie vyhledává témata, která, když pomineme jejich potencionální nebezpečnost, mnohdy vyžadují soustředěnou pozornost po mnoho měsíců i let, což může často kolidovat se sociální rolí ženy - matky. Nicméně volba zaměstnání je rozhodnutím, které by mělo být ponecháno na jedinci samotném, bez ohledu na pohlaví. Proto mohou poněkud zarazit vzpomínky Markéty Luskačové:

„Proti mému přijetí hlasoval jeden britský fotograf, kterého později konfrontovala Eve Arnoldová, protože jí snad původně říkal, jak se mu moje fotografie líbí. Údajně jí měl odpovědět, že se mu sice moje fotografie líbí, ale že si v principu myslí, že by ženy v Magnu být neměly.“⁸⁰

Každopádně je těžké odhadovat genderové složení agentury Magnum budoucnosti. Nicméně si osobně dovolím hádat, že vzhledem k boomu ženské

⁷⁶ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběhovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 69. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁷⁷ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem

⁷⁸ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s prezidentem Magna – Stuartem Franklinem

⁷⁹ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem

⁸⁰ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

fotografie (jenž zmiňuje také Jindřich Štreit) a jistému přehodnocování společenské role ženy bude v budoucnu procento fotografek v Magnu znatelně vyšší.

Závěr

Zabývat se vývojem a současným postavením agentury Magnum Photos znamená mj. zabývat se i nejdůležitějšími událostmi posledních šedesáti let. Na jejím vývoji lze vyzorovat nejen proměnu žurnalistické fotografie, ale i vývoj, jakým prošel divák těchto fotografií, tedy čtenář produktů žurnalistické práce. A do značné míry je to právě jeho poptávka, která kvalitu fotografií formuje. Magnum však zůstalo imunní vůči komerčním tlakům a soustředilo se na témata, která velmi často neodpovídala modelu, o něž by se zajímalo masové publikum. O agentuře Magnum bychom v tomto smyslu mohli říci, že přišla první a zůstává i poslední. Bývalý obrazový editor The New York Times Magazine (1978-82) Fred Ritchin tvrdí, že v době, kdy Magnum začínalo, existovala následující dohoda mezi divákem a fotografem. „(...) *Fotografové dokumentují utrpení, diváci toto utrpení na fotkách uvidí a na základě toho se rozhodnou, že něco změní. To je dnes těžko dosažitelné.*“ Dále dodává, že z dnešního diváka fotografií se stává jakýsi voyeur, kterého v podstatě „ (...) *utrpení ostatních lidí těší, neboť ho ujišťuje v tom, že se mu daří lépe.*“⁸¹

Pokud tedy nastala takováto změna u diváka, je logické, že změnou musela projít i agentura Magnum. To ostatně dokumentuje i tvorba nově příchozích členů, kteří se již odklání od původního, čistě humanistického zaměření agentury. Její členové nyní tvoří indiferentní skupinu uměleckých individuí. Na jedné straně můžeme zmínit Susan Meiselasovou, která získala titul na Harvardské univerzitě (Master of Arts – Visual Education, 1971) a na straně druhé v současnosti nejstaršího člena Magna Eliotta Erwitta (nar. 1928), který tvrdí: „*Fotografie není mozková chirurgie. Studoval jsem fotografii tak, že jsem si přečetl návod k foťáku.*“⁸²

Přesto všichni tito jedinci mají cosi společného. Usilovali o vstup do Magna. Co je vede k tomu, aby se zde sdružili? Většina fotografů, kterých jsem se na tuto otázku zeptal, mi odpověděla jednoznačně. Jde o prestiž. Nicméně tato otázka „proč jsme v Magnu“ se objevuje již mnohem dříve než dnes, kdy Magnum požívá renomé nejslavnější fotoagentury světa. Již 26. května 1961 vznesl Elliott Erwitt na valné

⁸¹ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 69. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

hromadě agentury tento dotaz. Následoval výčet otázek ve formě zamyšlení nad statutem a rolí každého fotografa v Magnu:

„Proč jsme v Magnu? Je to proto, že je to dobrý byznys a my zbohatneme? Je to proto, že chce být podepsaní na stejných listinách jako Henri Cartier-Bresson? Je to jednoduché? Je to ze zvyku? Je to z čisté lenosti? Je to proto, že jako skupina dokážeme ve fotografické džungli více, než jedinec? Je to proto, že je to dobré místo k nalezení obětavého publika – personálu a fotografů – a pokračovat ve svých triumfech, problémech a frustracích? Je to proto, že Magnu příliš dlužíme, než abychom odešli? Je to proto, že zastáváme určitou lidskou a fotografickou kvalitu a můžeme ji plně využít, jen když budeme pracovat společně? Je to ze všem těchto důvodů, nebo pro jeden z nich, nebo pro žádný z nich?“⁸³

Je tedy zřejmé, že diskuse nad členstvím v Magnu a tedy i nad smyslem jeho existence sahají možná až do doby, kdy byli ještě naživu všichni zakládající členové. Fotograf Burt Glinn věřil, že to byla právě smrt Roberta Capy, která udržela myšlenku celé organizace a utvrdila tehdejší členy v přesvědčení, že zachováním existence Magna zachovají i památku a odkaz zesnulého kolegy. Capa sám prý těsně před smrtí cítil velký vliv nastupujícího televizního média a nevěřil v budoucnost žurnalistické fotografie.⁸⁴

A Magnum vydržela. Je pravda, že během svého vývoje se proměnila v úzce elitářskou organizaci, kde v souvislosti s ní vyvstává mnoho otázek, kupříkladu má-li tato organizace ještě nějakou hlavní myšlenku. Stala se Magnum místem odpočinku někdejších fotografických es, kteří nyní žijí z práce svých mladých kolegů? Stojí snad ambice dnešních mladých fotografů, aby se stali členy Magna nad jejich ambicí zachytit svět kolem sebe?

Na podobné otázky je velmi těžké odpovědět. Mnozí současní fotografové, kteří nejsou členy Magna vidí tuto organizaci jako společenství poněkud namyšlených, převážně umělecky založených fotografů. Nicméně vzápětí připouštějí: „*At' už máme či*

⁸² SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 71. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁸³ MAGNUM PHOTOS. *Magnum Photos, 60 years*. 1.vyd. Lyon : FOT, 2007. – s. 24. ISBN: interní vydání agentury Magnum

⁸⁴ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět*. 2008, březen, s. 67. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

nemáme rádi Magnum, je to poslední agentura, kde pracují fotografové proto, že mají fotografii rádi a protože fotografie je zde na prvním místě před komercí.“⁸⁵

Z Magnum Photos se stala legenda. A o legendě je v zásadě velmi těžké diskutovat. Jejím argumentem vždy zůstane archiv fotografií jedněch z nejlepších fotografů své doby, kteří zdokumentovali přes půl století naší moderní historie na velmi vysoké estetické úrovni. Z jejich snímků se staly ikony a z fotografů samých legendy svého oboru. Je pouze na nás, jak budeme Magnum a jeho členy vnímat. Je na nás, zda uvidíme Roberta Capu jako muže, který se obětoval proto, aby světu ukázal hrůzu války a snažil se tak přesvědčit lidstvo o její nesmyslnosti. Nebo ho může vnímat pohledem Irvina Shawa, který popisuje poslední rozloučení s Capou na nádraží ve švýcarském Klostersu slovy: „(...)Naposledy jsem ho viděl, jak nastupuje do vlaku s lahví šampaňského a manželkou někoho jiného.“⁸⁶ Tedy jako bonvivána s neustálou touhou po dobrodružství, který svojí dravostí a charismatem dokázal sdružit výrazné fotografické osobnosti do tak unikátního společenství.

Fotograf Philip Jones Griffiths později říká:

„Všechny fotky, co jsem ve svém životě udělal, bych rád fotil, i kdybych neměl ve foťáku film. Ta zkušenost ‚být u toho‘, vidět a porozumět, za to stála.“⁸⁷

Zbývá ještě otázka či spíše zamyšlení na tím, jaká bude budoucnost agentury Magnum. Její současný prezident Stuart Franklin připouští, že v budoucnu bude Magnum, stejně jako v současnosti, jistě čelit mnoha výzvám, „ale pokud je dokážeme překonat v současnosti a pokračujeme dál na solidní úrovni, pak můžeme i dál stavět na skvělých archivních materiálech.“⁸⁸ Jinými slovy lze tedy konstatovat, že obrovský archivní materiál Magna je současně i velmi důležitým pilířem, který bude s největší pravděpodobností důležitý i pro budoucnost, a to v kombinaci s nově vznikající tvorbou současných členů. Zároveň se domnívám, že vedle čistě komerčních fotografických agentur tu bude vždy prostor pro jednu či více organizací, které se budou stejně jako Magnum věnovat - jak říká Jona Bendiksen, „žurnalistickým sirotkům“ a dokáží z nich

⁸⁵ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s válečným fotografem Patrickem Chauvelem

⁸⁶ United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw.* Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. 17 s. ISBN 0-89381-085-1.

⁸⁷ SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápat svět.* 2008, březen, s. 68. Článek o agentuře Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

⁸⁸ viz viz. sekce Přílohy: Rozhovor s prezidentem Magna – Stuartem Franklinem

vytvořit materiál s vysokou vypovídací a estetickou hodnotou. Jak shrnul Jindřich Štreit:

*„Myslím si, že agentura Magnum byla velikým vzorem a pro mnohé fotografy stále bude. A možná to budou právě fotografie jejích členů, které budou jistým vodítkem a výchozím bodem, protože to co vznikne, je pro druhého umělce vlastně začátkem.“*⁸⁹

⁸⁹ viz. sekce Přílohy: Rozhovor s Jindřichem Štreitem

Resumé

Diploma thesis „The position and the legacy of Magnum Photos agency in a contemporary photojournalism“ deals with a contemporary position of the oldest and probably the most prestigious photo-agency of our modern age. The main interest of this work is to analyze the metamorphoses of this photo-agency during its sixty years existence. At the beginning of this analysis we have to take a look to the past and see the complete history of Magnum Photos. There we have the possibility to see all circumstances and events, which formed this organization.

It is necessary to take into account the consumer of the photographic production who has changed as well. We see and judge photographs of the present by different aesthetics and ethic code, than people did 50 years ago. Next to all the historical sources I tried my best to find out the most actual information. In search of it I didn't hesitate to contact people such as the president of Magnum Photos Stuart Franklin or other competent authorities for an interview. One Chapter of my work is dedicated to Czech photographers in connection to Magnum. I also focused my interest on female photographers in Magnum. Finally, I'm proud to say that I have found enough sources indicating and describing changes of this agency and its position in the present field of photojournalism.

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos

Příloha č. 2: Rozhovor s válečným fotoreportérem Patrickem Chauvelem

Příloha č. 3: Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

Příloha č. 4: Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem

Příloha č. 5: Obrazová příloha, fotografie

Příloha č. 6: Katalog výstavy k 60letému výročí Magnum Photos, fotografie

Přílohy

Příloha č. 1 - Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos

(korespondenčně, 10. března 2008)

V současnosti slavíme 60. výročí agentury Magnum Photos. Co myslíte, že je největší motivací pro fotografy, aby do této agentury vstoupili?

Hlavní, co fotografy přitahuje, je možnost sdružit se ve skupině uznávaných dokumentárních fotografů, která má historii a duši – ale také prestiž.

Vstoupil jste do agentury Magnum v roce 1985 a jejím plnoprávným členem jste od roku 1989. Měl tento vstup nějaký zásadní vliv na vaši fotografickou tvorbu, nebo změnil jste svůj fotografický styl po tomto vstupu?

Vstup do Magna mě povzbudil, abych svoji práci bral vážněji, více se snažil a silněji objevoval tradici dokumentární fotografie.

Britský časopis The British Journal of Photography (18/04/2007, str. 27) uvádí: „(...) Členové Magna mají dlouhou zkušenost v interních sporech o filozofii a směru agentury. (...)“ Je to pravda a co vy spatřujete jako hlavní filozofii agentury?

Diskuse je srdcem a duší každého filozofického hledání. Magnum není výjimkou. Jedním z kladů práce v Magnu je, že zde není žádná předepsaná filozofie: jednoduše jen zájem o svět kolem nás a vašeň, fotograficky ho objevovat. Pokud mluvíte o etice – někteří lidé berou takové otázky vážněji než jiní. Většina členů se přiklání více či méně humanistickému pojetí – ačkoli jsou i výjimky.

Je skuteční realita Magnum fotografa odlišná od vašeho očekávání, než jste vstoupil do agentury?

Hodně se toho za minulých 32 let změnilo – ve smyslu způsobu naší práce a toho, jak je naše práce podporována. Stále se přizpůsobuji novým příležitostem a výzvám, což mi umožňuje pokračovat dál.

Žijeme v době moderních technologií, kdy se dá fotografovat dokonce i mobilním telefonem. Ty mnohdy mohou produkovat i fotografie natolik kvalitní, že by mohly být i otištěny v novinách. Mnoho náhodných účastníků nenadálých událostí se stává „dokumentaristy“ bez jakýchkoli uměleckých ambicí či základů fotografických pravidel. Myslíte si, že toto může nějak ovlivnit budoucí směr Magna?

Ani ne.

Když už mluvíme o technice, jaký je váš osobní vztah k fotoaparátům, které používáte. Jsou pro vás jen pouhý nástroj, nebo k nim máte nějaký vztah či máte nějaké oblíbený?

Mám sklon preferovat filmové fotoaparáty. Momentálně jsou mými favority Leica M6, Contax 645, Rollei 6x6 a Ebony 4x5.

Jaká jsou kritéria pro přijetí nového člena Magna poté, co byl již nominován?

Velká spousta podpory jeho či její práce.

Jaké jsou hlavní povinnosti fotografa poté, co se stane členem Magna?

Produkovat dobrou práci a snažit se zůstat ve spojení.

Jaký by měl být ideální kandidát na členství v Magnu? Měl/měla by být více novinář nebo více umělec?

Cokoli, co ho dělá fotografem.

Někteří čerství členové Magna (Trent Parke a Mark Power) litují (v rozhovoru pro BJP z 23/05/2007, str. 24), že se do Magna nehlásí více žen - fotografek. Proč v Magnu převažují muži?

Nejsem si jist. Myslím, že většina uznávané dokumentární fotografie je vytvářeno samotářskými muži – fotografy. Ženy jsou obecně více společenské a nemusejí chtít trávit tolik času na cestách. Jsou stovky výjimek a někdy je přijímáme

Myslíte si, že Magnum je inspirací i pro současnou mladou generaci fotografů?

V to doufám.

Jak vidíte budoucnost agentury Magnum Photos?

Čelící mnohým výzvám, ale pokud je dokážeme překonat v současnosti a pokračujeme dál na solidní úrovni, pak můžeme i dál stavět na skvělých archivních materiálech

Příloha č. 2 - Rozhovor s Patrickem Chauvelem

osobní setkání, 17. dubna 2008, Praha

Nedávno oslavila agentura Magnum 60. let od svého založení. Jak vnímáte tuto instituci vy?

Celá ta 60letá historie je fantastická, Magnum vydalo několik skvělých fotografických publikací. Mají skvělý a bohatý archiv negativů. Je mnoho fotografů, kteří vždy snili o členství v Magnumu, jako třeba Luc Delae a byla to třeba i jejich původní motivace, stát se fotografem - reportérem.

Myslíte si, že Magnum má vliv ještě i na současnou generaci fotoreportérů?

Ano, myslím si, že je stále ještě mnoho fotografů, kteří jsou Magnumem ovlivněni a Magnum je motivuje. Ale neveřím, že situace okolo Magnumu je dnes stejná jako kdysi. Sice agenturu Magnum moc neznám, ale znám dost fotografů, kteří by tam dnes již nevstoupili.

Zmiňoval jste některé fotografy, kteří z Magnumu odešli (James Nachtway). Neznáte důvod, který je k tomu vedl?

To byste se musel zeptat přímo jich, ale zřejmě propadli určité deziluzi vůči regulím a směru, jakým se Magnum ubírá. Jsou to umělci a zřejmě jim nevyhovovalo být svazován nějakými pravidly, také tradicí a je dost možné že mezi nimi a starými fotografy Magnumu panovala určitá žárlivost.

Co se týče těch fotografů, kteří tam stále vstoupit chtějí, co si myslíte, že je tou hlavní motivací k jejich snaze o vstup?

Je to „Paní Prestiž“. Je to hlavně prestiž a jméno Magnum. Být v takové agentuře, znamená pro fotografa mnoho důležitých věcí. Má například zajištěnou práci pro veliké časopisy, pro renomované deníky a mohou také pracovat se známými fotografy. Magnum je značka kvality.

Za svoji fotografickou kariéru jste se určitě setkal s mnoha fotografy z agentury Magnum. Byl způsob vaší a jejich práce v něčem odlišný?

Hlavní rozdíl je v tom, že oni chtěli vstoupit do Magnumu a já ne.

Proč jste nechtěl vstoupit do Magnumu?

Protože mi to nenabídli. To zaprvé. Pak ale má práce je úplně jiná. Oni fotí hlavně černobíle. Já jsem hlavně válečný fotograf a fotografuji tam, kde se něco děje – pracuji na aktuálních tématech. Je to mnohem rychlejší způsob práce. Jejich práce je daleko dlouhodobější a pro mě až příliš umělecká.

Měl by fotoreportér být více novinář nebo výtvarník?

Oboje.

Máte nějaký vztah ke svým fotoaparátům? Upřednostňujete nějaký před ostatními?

Dávám přednost práci s fotoaparátem Leica, protože je diskretní, malá, ale zároveň těžká, takže je cítit v ruce.

Když se vrátíme k agentuře Magnum, jak vy vidíte její budoucnost?

Je pro mě těžké odhadnout její budoucnost, protože ji neznám zevnitř a nemohu moc porovnávat Magnum s ostatními agenturami, protože ostatní jsou agentury komerční. Ale Magnum tvoří lidé, kteří v první řadě upřednostňují kvalitní fotografii a až na druhém místě je její komerční využití. Ostatní fotografické agentury jsou zaměřeny hlavně komerčně, protože jsou často vlastněny třeba bankami či farmaceutickými firmami. Ať už máme či nemáme rádi Magnum, je to poslední agentura, kde pracují fotografové proto, že mají fotografii rádi a protože fotografie je zde na prvním místě před komercí.

A myslíte si, že Magnum zůstane takové jaké je, nebo že se také postupem časem zkomercializuje?

Síla Magnumu je v tom, že nabírá nové, mladé fotografy – novináře. Já samozřejmě nevím, jaká její budoucnost bude, ale myslím si, že místo pro pár takto orientovaných fotografických agentur bude i v budoucnu.

Příloha č. 3 - Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

(korespondenčně, 10.5. 2008)

Jaké bylo vaše povědomí o agentuře Magnum Photos před vaším odjezdem do Velké Británie na začátku 70. let?

O Magnu jsem věděla tolik, kolik jen bylo možné v Praze 60. let. Chodila jsem do UMPRUM knihovny a půjčovala si knížky a časopisy. Také jsem si půjčovala knížky od Pavla Diase a od paní Fárové. V roce '64 nebo '65 jsem psala ročníkovou práci o fotografii, kterou jsem nazývala sociologickou. Členy Magnum Photos jsem považovala za hlavní představitele této sociologické fotografie. Tedy fotografie, která se zabývá lidskou společností. Také má diplomová práce měla kapitolu o této sociologické fotografii, ergo o Magnu. Také můj bývalý manžel mi přivázel do Čech fotografické publikace, shodou náhod, jeho nejbližší přátelé byli Luzzi a Michael Wolgensingerovi v Curychu, u kterých začínal Robert Frank.

Když jsem pak byla v Magnu, tak jsem práce většiny členů detailně znala z publikací a z článků Anny Fárové. Co jsem neznala, byla ta produkční, ekonomická stránka té organizace, jejich fungování na trhu fotografie, a to se mi stalo osudným.

Do agentury Magnum Photos vás prý přivedl René Burri, je to pravda? Jak jste se seznámili?

Ano do Magna mne nominoval René Burri. Viděl fotografie, které jsem publikovala ve Švýcarsku. Neznali jsme se. Později jsme se sešli.

Jak probíhalo vaše přijímání do Magna?

Do Magna jste se nemohl tehdy přihlásit, musel Vás někdo takzvaně nominovat a prezentovat vaše portfolio na Výroční schůzi. Nominovaná jsem měla být v roce '75, ale mé portfolio se podivně ztratilo a tak Burri prezentoval mé portfolio až v roce '76. Jak probíhalo přijetí nevím, nebyla jsem u toho. Jen vím, že Josef Koudelka se zdržel hlasování. Proti mému přijetí hlasoval jeden britský fotograf, kterého později konfrontovala Eve Arnoldová, protože jí snad původně říkal, jak se mu moje fotografie

líbí. Údajně jí měl odpovědět, že se mu sice moje fotografie líbí, ale že si v principu myslí, že by ženy v Magnu být neměly.

Kteří členové Magna vás nejvíce zaujali?

Všichni členové Magna mne ohromně zajímali, někteří víc, než jiní, ale všichni hodně. Leonard Freed, byl pro mne objev. V Praze jsem znala jen jednotlivé fotografie publikované ve švýcarské *Creative camera*.

Jakého druhu členství jste v agentuře Magnum Photos dosáhla?

Můj status byl *Nomineé*, což byl jakýsi 1. stupeň přijetí. *Nomineé* nemohl hlasovat. Pokud mu Magnum distribuovalo práce, platil jim 50%.

Co bylo příčinou, že nyní nejste členkou Magna?

Praxe tehdy byla taková, že nově zvolený *Nomineé* měl přiděleného jednoho člena, který se měl o něj během těch čtyřech let starat. Přihlásila se Eve Arnoldová s tím, že bude mým guru, ale vstal Philip Jones Griffiths a řekl, že mým guru chce být on. Dodnes věřím, že kdyby byla mým guru Eve Arnoldová, tak jsem dodnes v Magnu. Philip se se mnou, během toho mého času v Magnu, nesešel ani jednou, zatímco Eve byla zodpovědná žena.

To, co následovalo po přijetí do Magna, bylo takové ženské téma. Otěhotněla jsem šest týdnů po přijetí do Magna. Sotva jsem se domluvila anglicky, nevěděla jsem, kde shánět pomoc, zakázky. Představovala jsem si naivně, že mi Magnum v tomto ohledu pomůže. Ten první rok v Magnu jsem těhotná pochovávala matku, bylo jí 56let. Zemřela náhle. Představovala, jsem si, že mi matka s dítětem pomůže. Byla jsem pak s dítětem sama. Doufala jsem, že můj guru Philip J. Griffiths mi poradí, ale to už jsem řekla, že se se mnou za celou dobu ani jednou nesešel. Eve Arnoldová, protože byla diskrétní a nechtěla se vměšovat do něčeho, co byla starost někoho jiného (ostatně také byla v té době po nějaké srážce auta dlouho hospitalizovaná), se mnou také nesešla. Nevěděla jsem ani, že bych mohla žádat o sociální pomoc. Josef Koudelka mi v té době říkal, že o své situaci nemám s Magnem mluvit, že by to bylo nemorální, získat výhody

na základě své tíživé situace, a tak vlastně v Magnu ani nevěděli o tom, jak to se mnou bylo. Měla jsem křičet o pomoc, ale byla jsem ticho.

Na Výroční schůzi, v r.1979, jsem přivezla portfolio nových fotografií, ze severovýchodního pobřeží Anglie, které, jsem předcházející léto nafotografovala a vystavila v Side Galerii v Newcastlu. Prezidentem Magna byl tehdy Ian Berry a fotografie se mu líbily. Ale on neřekl: "Schovej je na příští Výroční schuzi." Teprve za rok se mělo totiž jednat, zda v Magnu zůstanu. Já jsem to popletla. To *Nomineé* je totiž jen takové zkušební členství. Já nikdy členkou Magna nebyla. V roce 1980 jsem byla na půl roku v Čechách a na Výroční schůzi jsem nebyla přítomna. Portfolio nových fotografií jsem nedodala, poněvadž jsem nevěděla, že ho mám dodat až v tom roce . Po schůzi mi Philip napsal: "... members discontinued the relationship ...". Jistě důležitý byl pro to jejich rozhodnutí i fakt, že jsem za ten celý čas s nimi vydělala 500 dolarů. 500 pro ně a totéž pro mne. To byla směšná suma.

To mé období v Magnu je opravdu jen malá, smutná epizoda v mém životě. Dobrá věc, ale NE v dobrý čas. Josef Koudelka mi v tom roce 80 napsal, že doufá , že to pro mne nebude celoživotní tragédie. Odpověděla jsem, že celoživotní tragédie by bylo, kdyby se něco zlého stalo mému synovi. A ten byl, chvála Bohu, zdravý a teď už je mu 31 let.

Příloha č. 4 - Rozhovor s Jindřichem Štreitem

7.března 2008, Praha

V současnosti slavíme 60. výročí agentury Magnum Photos. Co podle vás přitahuje současné fotografy, aby se stali členy právě této agentury?

Myslím si, že je to zajímavá otázka, protože v současné době chtějí fotografové spíše působit individuálně. Ale pokud chcete pracovat profesionálně, tak je dobré, když vás zaštiťuje nějaká agentura, která vám zprostředkovává zakázku. Během vývoje vzniklo v každé zemi mnoho agentur a ta nejvýznamnější a první byla právě agentura Magnum. V současné době vznikají agentury, které se snaží o to, aby sdružily fotografy, kteří mají něco společného a myslím si, že agentura, která má tu myšlenku, má daleko větší naději na úspěch, protože je profilovaná. A když se pak řekne její jméno, tak si každý představí, co asi dělá a jaké fotografie se od ní mohou vyžadovat a očekávat.

A myslíte si, že pokud se třeba někdo, i třeba několik let, snaží o vstup do takové agentury, že ho k tomu vede pocit, že by pak patřil do profilované skupiny fotografů, nebo v tom hraje roli i určitá prestiž? Jestli se kupříkladu chce fotograf zařadit do skupiny známých a slavných fotografů, nebo se jen čistě ztotožňuje se stylem té určité fotografické agentury?

Pokud bychom se měli přímo bavit o agentuře Magnum, tak to je vlastně ta nejprestižnější záležitost - nebo byla, nejprestižnější záležitostí pro takovou tu absolutní elitu fotografické práce. Výběr probíhá velmi složitě a je to tedy velmi úzce výběrová skupina a když se už někdo stane členem Magna, tak je to známka té nejvyšší kvality. Takže myslím si, že pro mnohé lidi, je podstoupení celého toho výběrového řízení důležité. Vědí totiž, že pokud se do té agentury dostanou, mají zajištěnou práci, publicitu i to jméno.

Jaký je váš osobní vztah k této agentuře? Pomýšlel jste třeba někdy, že byste usiloval o vstup do agentury Magnum?

Co se týče mne, tak já jsem člověk naprosto „nestádní“ a byt' je to agentura, která má nejvyšší renomé, tak se přiznám, že bych to nepodstoupil. Ani mě to nikdy nezajímalo a můžu říct, že jsem nikdy ani nezavadil o myšlenku, že bych něco takového udělal. Já jsem člověk naprosto individuálně pracující. Když už na to teď narážíte, (*smích*) tak jsem si vzpomněl, že v 70. letech byly takové výstavy, které byly pouze pro fotografické skupiny. A abych se mohl zúčastnit takové výstavy, tak jsem založil taky takovou skupinu. Ta skupina se jmenovala skupina „Unus“, což latinsky znamená „jeden“, takže já jsem členem sám. Já bych totiž nedokázal pracovat v takové profesionální skupině, protože já nedokážu pracovat na zakázce, která by se měla odvézt rychle a kdyby mi tematicky neseděla, tak bych ji nedokázal zvládnout. Pro mě by to byl zbytečný čas. Já samozřejmě pracuji na profesionálních zakázkách, ale jsou to třeba zakázky dlouhodobé – rok, dva. A ten výsledek vždycky musí být takový, jak si vždy dávám do smlouvy, že mi nikdo nesmí zasahovat do výběru. Takže já nejsem ten typ, který by mohl pracovat v agentuře. Ale nesmírně to respektuji a zvláště skupinu Magnum, která je opravdu úžasná a složená opravdu z nejlepších fotografů.

Myslíte si, že vstup kupříkladu do agentury Magnum může mít vliv na fotografovu další tvorbu? Že by se třeba nějakým způsobem snažil přiblížit nějakému „hlavnímu proudu“, který třeba v agentuře panuje a přestal by být sám sebou - takový, jaký do agentury přišel?

Já si myslím, že je to hodně ovlivní. Protože v agenturách jsou často dost přísná pravidla. Ale zase, co se týče konkrétně Magna, tato agentura spíše pěstuje individuality. Neurčuje jak mají fotografovat, ale chtějí hlavně tu kvalitu. Takže si myslím, že tady ty fotografie hlavně formují zakázky. Oni jsou třeba jeden týden v Indii, druhý v Americe. Takže ta prostředí se rychle střídají. Ale je to asi samozřejmě otázka individuální, do jaké míry si ten člověk dokáže vybudovat či vybojovat to své místo v té agentuře.

Když teď žijeme v době, kdy téměř každý má v kapse mobilní telefon s fotoaparátem a může se tak vlastně stát potencionálním fotoreportérem při nějaké zvláštní situaci,

myslíte si, že tento fakt může ovlivnit budoucnost fotografických skupin – konkrétně třeba agentury Magnum?

Já si myslím, že fotografie je v současné době nejdemokratičtější umění. Nejrozšířenější. Jak říkáte, může fotografovat každý a je to tak šíleně dostupné, že i třeba s fotoaparátem v mobilu lze vyfotografovat kdykoli, kdekoli a cokoli. Myslím si, že v tom je to velmi pozitivní, to je moc prima. Ale myslím si, že to není určující, protože ještě ten, kdo zmáčkne tu spoušť není fotograf. To je otázka myšlenková, koncepční, otázka dlouhodobé práce. Já si myslím, že fotografa nedělá ať sebe levnější či sebedražší fotoaparát. Mě teď před týdnem pozval jeden právník, zda bych s ním nešel koupit Leicu, za kterou dal asi 150 tisíc. A já vím, že ty fotografie pořád budou stejné jako je dělal předtím nějakým Olympusem, nebo nějakým Canonem. Takže to není otázka fotoaparátu. Možná je to otázka kvality technické, ale já si myslím, že fotografie je také a hlavně otázka myšlenková a obsahová. Měla by v tom být ta myšlenka, pak ať chceme nebo nechceme, mělo by tam být trošičku toho talentu, alespoň jedno procento. A potom to dlouhodobé sledování cíle a hlavně ten čas, který tomu věnujeme. To všechno je souhrn, aby mohly vzniknout fotografie, které zaujmou. Ale tím nechci říct, že kupříkladu mobilním telefonem nelze udělat dobré snímky. Když se ten člověk dostane do nějaké mimořádné situace, která je něčím nesmírně zajímavá, neopakovatelná a on to zmáčkne, tak může mít to štěstí, že se ta fotografie stane řekněme světovou. Ale to ještě neudělá světového fotografa.

A myslíte si, že fotograf – reportér, nebo fotograf – dokumentarista, řekněme v podmínkách agentury Magnum, by měl být spíše výtvarník, nebo spíše žurnalista.

Měl by to být člověk všestranný, který má přehled jak ve výtvarném umění, tak v žurnalistice. Myslím si, že dokumentarista by měl být člověk především citlivý a potom, že by neměl mít zábrany, setkávat se s čímkoli v životě. Měl by také mít co nejširší obzor a nejširší zázemí právě toho vzdělání, protože to všechno potom do těch fotografií vloží.

Nedávno jsem četl jeden článek, kde byly rozhovory s novými členy Magna. Stěžovali si, že je tam málo žen. Proč myslíte, že je to taková, zřejmě tedy převážně mužská záležitost?

No, já si myslím, že v současné době je naopak takový boom ženské fotografie – vynikající ženské fotografie, velmi dobré a velmi citlivé, přicházející s novými a neotřelými nápady, dávající tam ještě novou dimenzi, kterou asi ti chlapi nemají. Takže já nechci nijak rozlišovat mezi ženskou a mužskou fotografií, já si myslím, že ženy jsou skvělé a dokáží dělat stejně dobré umění jako muži. Spíš je to trošku to zázemí, ta vytrvalost, kterou to chce a možná tam bych o tom uvažoval. Protože pro tu ženu, si myslím, je to trošku záležitost určitého období. Jakmile se má věnovat rodině, jakmile má rodit a odvádět vlastně to své poslání, tak to ostatní – řekněme hobby – ustupuje. Tam pak to umění a ten cit ta žena dá do toho mléka.

Myslíte si, že pro dnešní mladou generaci fotografů je Magnum ještě inspirací pro kreativnější fotografickou práci? Nebo to spíše už berou jako skupinu určitých fotografických „dinosaurů“, kteří vytvářejí fotografii minulosti?

V současné době je to otázka svobody. Teď se může všechno. Je to taková nádherná doba a nějaké úcta k autoritám se posunula někam jinam. Což si myslím, že je velmi dobré, protože umění chce a potřebuje svobodu a každý člověk který tvoří, že si chce vydobýt to místo na světě právě svojí individualitou a tím osobitým přístupem k životu. Myslím si, že agentura Magnum byla velkým vzorem a pro mnohé fotografy stále bude. A možná to budou právě fotografie jejích členů, které budou jistým vodítkem a výchozím bodem, protože to co vznikne, je pro druhého umělce vlastně začátkem. Ten může stavět na tom, co už někdo udělal a nemusí jít tou křivolakou cestou, kterou už někdo před ním prošel a může na to navázat. Může si najít svůj styl a svůj pohled. Ale to co bylo uděláno se nesmí bagatelizovat. Prostě ty fotografie vznikly v určité době a měli svoji platnost a byly výborné. Myslím si, že mnoho fotografií právě agentury Magnum přežije i ty nové vlny. Mnohdy se přichází s novým pohledem, který je dobrým experimentem, ale často také bezvýhodným hlediskem. A tady pak vedle toho je ta kvalita, která je ověřená. Jsou to fotografické ikony. Ty fotografie Bressonovy, Bischofovy a mnohých dalších tady prostě zůstanou a každý dokumentarista se s nimi

musí nějak popasovat. Já si myslím, že v současné době je jedním z nejvýznačnějších členů Magna Josef Koudelka, který je světová špička a měřítko pro všechny ostatní.

Jaká si tedy myslíte, že bude budoucnost agentury Magnum?

Já věřím, že ta agentura, pokud bude mít práci, tak zůstane. Je to otázka vedení a poptávky. Samozřejmě, že dokumentární fotografie se hrozně proměnila. Mnoho věcí přebraly žurnalistické agentury, které tak zase vycházejí z přístupu Magna, ale Magnum dokázalo vytvářet a publikovat soubory, které nejsou jen obrazem takového toho jepičího života. Není to otázka té reportážní fotografie, kdy vlastně ta fotografie končí po ukončení té události, kde byla vyfocena. Oni dokázali udělat fotografie, které mají přesahy, a to si myslím, že je důležité.

Příloha č. 5 - Obrazová příloha, fotografie

Část I.

foto: Stuart Franklin, Magnum Photos agency: Čína, náměstí Tien An Men, 1989

Zdroj: <http://www.magnumphotos.com/>

foto: Charlie Cole, USA, Newsweek: Čína, náměstí Tien An Men, 1989

Zdroj: <http://www.worldpressphoto.org/>

Část II.

foto: **Raghu Rai**, Magnum Photos agency: Bhopal, India, 1984

Zdroj: <http://www.magnumphotos.com/>

foto: **Pablo Bartholomew**, Gamma agency: Bhopal, India, 1984

Zdroj: <http://www.worldpressphoto.org/>

Část III.

foto: George Rodger, Magnum Photo agency: Sudan, 1949

Zdroj: <http://www.magnumphotos.com>

Eve Arnoldová, Magnum Photos agency: Marilyn Monroe, USA, Illinois, 1955

Zdroj: <http://www.magnumphotos.com>

foto: Susan Meiselasová, Magnum Photos agency: Nikaragua, 1978

Zdroj: <http://www.magnumphotos.com>

Použitá literatura a zdroje

knižní publikace:

FÁROVÁ, Anna. *Robert Capa*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1973. 11 s. ISBN 01-520-73.

FRIEDBERGROVÁ, Judita. *David Seymour - Chim*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1966. s. 6-25, ISBN 01-507-66

KOUDELKA, Josef: *Gitans: la fin du voyage*, Delpire, France, 1975 / *Gypsies*, Aperture, USA

KOUDELKA, Josef: *Exiles*, Delpire éditeur, France, 1988 / Aperture, USA / Thames and Hudson, UK

KOUDELKA, Josef: *Chaos, Nathan/Delphire, France, 1999 / Phaidon Press, UK / Federico Motta Editore, Italy*

MAGNUM PHOTOS. *Magnum Photos, 60 years*. 1.vyd. Lyon : FOT, 2007. s. 3. ISBN: interní vydání agentury MP

OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kolektiv. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. Praha : Libri, 1999. str. 16. ISBN 80-85983-76-1

United Technologies Corporation. *Paris Magnum Photographers 1935-1981 : text by Irwin Shaw. Lee Jones. New York and Paris : Magnum Photos, 1981. s. 5. ISBN 0-89381-085-1.*

absolventské práce:

HUCKOVÁ, Barbara. *Současné reportážní agentury ve Francii*. absolventská práce. Praha : FAMU, Katedra fotografie, 1988. s. 46-52. Vedoucí práce: Vladimír Birgus

články novin a časopisů:

HAMILTON, Peter. *Framing history. British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7630, s. 13-27. Článek o vzniku a současnosti agentury Magnum. Dostupný z WWW: <bjp-online.com >.

SCHAEFER, Jürgen. *Fotograf jako svědek doby. GEO: Oběvovat a chápet svět*. 2008, březen, s. 33. Článek k 60letému výročí agentury Magnum Photos. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

SCHAEFER, Jürgen. Povolání: reportér. *GEO: Oběvovat a chápet svět*. 2008, březen, s. 71. Článek agentuře *Magnum Photos*. Dostupný z WWW: <<http://www.geo-magazin.cz>>.

SMYTH, Diane. Young guns. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2007, vol. 154, no. 7635, s. 24. Rozhovory s čerstvými členy *Magnum Photos*. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

STOKER, Gavin. It aint what you use. *British journal of photography : The professionals' weekly*. 2006, vol. 153, no. 7612, s. 14. Rozhovor s čerstvým členem *Magna*, Alexem Majolim, který používá digitální techniku. Dostupný z WWW: <bjp-online.com>.

Vyjímečná výstava v Domě umění. *Brno magazín : Čtrnáctideník o Brně a Brňácích*. 29.9.05, roč. 2., č. 20, s. 12. Dostupný z WWW: <<http://www.brnomagazin.cz/>>.

internetové zdroje:

Centrum pro současné umění Praha [online]. [2003] [cit. 2008-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.fcca.cz/shared/events/orbisfictus/ofvojtadukat4.html>>.

Contact Toronto Photography Festival [online]. 2002 [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.contactphoto.com/>>.

Foundation Henri Cartier-Bresson [online]. 2003 [cit. 2008-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.henricartierbresson.org/hcb/HCB_bio35_39_en.htm>.

GIBSON, Barbara. *Magnum in Motion : Photography Finds a Voice*. *Apple* [online]. 2004 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.apple.com/uk/pro/profiles/magnum/index.html>

KIMMELMAN, Michael. Henri Cartier-Bresson, Artist Who Used Lens, Dies at 95. *The New York Times* [online]. 2004 [cit. 2004-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.nytimes.com/2004/08/04/arts/04CND-CARTIER.html?pagewanted=1&ei=5090&en=11443904bc0a721f&ex=1249358400&partner=rssuserland>>.

Magnum Photos : Blog [online]. 2007 , 03.10.2007 [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://blog.magnumphotos.com/>>.

Magnum Photos [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.magnumphotos.com/Archive/C.aspx?VP=XSpecific_MAG.Biography_VP age&AID=2K7O3R13QH1N>.

Magnum Photos [online]. [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://agency.magnumphotos.com/about/founders>>.

The Chim Portfolio : The Photos of David Seymour [online]. [cit. 2008-04-26].

Dostupný z WWW: <http://www.davidseymour.com/chim_Cartier.html>

The Pulitzer Prizes [online]. [cit. 2008-05-10]. Dostupný z WWW:

<<http://www.pulitzer.org/>>.

World Press Photo [online]. [cit. 2008-05-11]. Dostupný z WWW:

<<http://www.worldpressphoto.com/>>.

interview:

Rozhovor s p. Stuartem Franklinem, prezidentem Magnum Photos

Rozhovor s válečným fotoreportérem Patrickem Chauvelem

Rozhovor s paní Markétou Luskačovou

Rozhovor s panem Jindřichem Štreitem